

AMENTUL
 1 . 24 Cor.
 an . 12
 an . 2
 e Duminecă
 1 . 4 Cor.
 România și :
 . 10 Cor.
 zi pentru Ro-
 străinătate pe
 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA :
 Deak Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
 se primesc la administra-
 trație.
 Manuscripte nu se ina-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

uterea faptelor.

de aceste unul dintre zeloșii susținători de stat național maghiar se plânga ziarului »Pesti Hirlap«, că zi națiunea maghiară e calomniată prin ele organelor de publicitate din țările e și stă în fața Europei ca un fel zătat lipsit de apărător, căci ambasa- i consului monarhiei nu fac nimic susținerea bunului nume al poporu- ghiaar. Guvernul ungar, — așa zice articolului, — oprește, ce-i drept, a peste hotarale regatului ungar a semenea publicațiuni infame, dar atât estul: el trebuie să organizeze și o ie de apărare plătind anume scriitori a susțină banul nume al poporului t.

nd lungul articol din »Pesti Hirlap«, ine s'a putut incredința, că cel ce l-a u face și el parte din poporul ma- căci limba maghiară, pe care o scrie, rabila. Ți-se impune deci gândul, că oamenii, care susțin idea de stat na- calomniază prin coloanele foilor din ate pe poporul maghiar pentruca să atât mai bine plătiți când primesc de a-l apăra.

mai încapă îndoială, că așa și este: ni de zile de-a rândul aceia-și zia- profesiune, care sunt plătiți, ca să dea de stat național maghiar în Un- ac și servicii de »informatori« în ță-

rile apusene fiind plătiți și pentru aceste servicii.

N'ar fi dar lucru de mirat, dacă ei s'ar bucură în taină de campania ce s'a pornit contra poporului maghiar, căci în urma ace- stei campanii au să fie cu atât mai bine plătiți pentru osteneala de apărători.

Ar fi însă o foarte mare greșeală să pre- supunem, că dânsii au pornit campania, ca să tragă foloase din ea.

Încă de mult cercurile politice din țările apusene sunt dumirite asupra stărilor din regatul ungar și nu numai la Viena, ci și la Berlin, la Paris ori la Londra oamenii cu judecată prevăd, că mai curând ori mai târziu Ungaria va trebui să treacă prin o prefacere radicală. Aceasta rezultă nu din vorbele tipărite la gazete, ci din faptele ne- îndoioase, care se petrec.

Vorbe se pot scrie și tipări după plac și guvernul ungar plătește și acum ca în tre- cut pe ceice îi scriu pe plac; aceste vorbe răsună însă în sec, dacă ele sunt în contra- zicere cu faptele, pe cari toți le știu, și nu pot să le tăgăduiască nici ambasadorii ori consului monarhiei, nici ziaristii plătiți de guvernul ungar.

Din fapte rezultă, că un stat național maghiar n'a existat niciodată și nu există nici azi, nu »de jure« fiindcă prin legiuirile dualiste Ungaria a fost organizată ca stat poliglot și regele Apostolic al Ungariei se adresează totdeauna la *popoarele* sale din Ungaria, nu »de facto«, fiindcă românii, ger-

manii și slavii din Ungaria se consideră și vor să fie considerați cetățeni *ungari*, dar nu *maghiari*.

Tot ceea ce se face dar din punctul de vedere al unui stat național maghiar imagi- nar e o aberațiune, care stă în contradicere și cu legile statului ungar, și cu intențiunile coroanei ungare, și cu realitatea: aceasta o vede lumea și nimeni nu poate s'o tăgă- duiască.

Guvernele ce s'au succedat în timpul cel- lor din urmă două decenii în Ungaria au compromis poporul maghiar prin faptele, pe care le-au savârșit, și numai prin iar alte fapte, iară nu prin vorbe scrise de sâmbriași mai poate să se rehabiliteze »nobila« națiune maghiară.

S'au bucurat maghiarii pretutindeni de multe simpatii câtă vreme s'au luptat con- tra Austriei reacționare, și statul ungar era susținut de toată lumea ca punct de plecare pentru liberalizarea monarhiei habsburgice: în luptă cu o Austrie democratizată Ungaria nu se poate susține decât democratizând-se și ea. O Ungarie reacționară nu are nici un rost în viața Europei, care asistă la orga- nizarea constituțională a Rusiei și a Tur- ciei.

Oricât ar cheltui guvernul ungar, popo- rul maghiar nu-și mai poate câștiga bunul nume decât intrând de bună voie în curen- tul ideilor moderne.

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

„Convorbiri de Luni“.

A doua scrisoare.

— Unui călător. —

a Vesen într'o casă țărăneasă de lângă uina unui cuib de feodali pe țărml

osc.

irile mele le vei primi în Luzern. ate ce ți-i și cu inima omului! Când e oc, vrea să fie într'altul; când sunt în vrea să fiu aiurea, peste hotare, în cine oraș de prin Apus, iar când sunt acolo dorul patriei și-al cuibului.

cum de pildă așa vrea să fiu în Luzern, mineața pe vechile poduri de peste Reuss, de cărora Meglinger un pictor vechiu — rit danțul morților în nenumărate scene; să stau de vorbă cu țărani cari vin la gâ fântâna gotică din Weinmarkt în firi- eia stau sculptași, vechi răsboinici în medievale, să ascult orga de seară la ger, ori să aștept asfintitul lăsând văluri i peste lac, peste Righi, peste castelele nbrăcate în iederă și stanjinite.

ș frumos e Luzern și cât de mult are

ă!
 dimineața ridicând cortina de neguri a chiul spectatorului vede unul din cele ețe decoruri ale naturii: lacul celor pa- pane, țărmluit de stâncile dramatice ale — scenă sublimă și repede schimbătoare

cu apusuri eroice, cu fohnuri năprasnice, cu fla- cări de zori, cu țipete de vulturi, cu vârfuri de ghiață, cu lupte de nori, cu aprinderi de lună, cu fulgere, ori cu sunete de clopote, pe care Schiller a eternizat istorica luptă pentru libertate a elvețienilor în legenda eroică a lui Wilhelm Tell.

Oh! duhul lui plutește pretutindeni ai ei! Și valurile, și codrii, și apele ce se prăbușesc și asupra acățați pe creste, țipă în vâdăș de- asupra prăpăstiiilor năprasnice: libertate, libertate... Sunt locuri unde natura, te înflăcărează, te în- nalță, îți deschide cerul, și unde nu poți trăi de de cât liber...

Acolo, nu vor suna veșnic cătușele robiei, pen- trucă sufletele sunt mai tari decât lanțurile și fierul se rupe.

Ași vrea să fiu lângă tine să te port pe po- duri, pe strade, în vechiul târg, să-ți arăt turnul în care lucernezii își ascundeau tezaurul cetății în vremuri viforoase, ori să cetim pe Schiller lângă bordeea de păstori, sus pe munte, ori la Rütli între stânci.

Dar ascultă frate. Ești singur. Vrei să vezi o operă în care maestrul etern a pus un zâmbet de mulțumire?

Ia-ți toiagul, aruncă ți traista pe umeri, pune-ți flori la pălărie, ia vaporul și coboară la Treib lângă Mythenstein, — stânca aceia în care elve- țenii recunoscători au săpat numele lui Schiller, cântărețul lui Tell.

Treib e o cârciumă istorică, un »chalet« sin- guratec pe lacul celor patru cantoane. Nu e la țarm, e chiar pe apă, căci se sprijină cu un picior în lac. Fiecare fereastră e o grădină de flori, iar dacă intri în Trinkstube jos, v. zi un lăuntru de câr- ciumă medievală, ca acelea în cari petreceau se-

niorii când se întorceau dela lupte ori dela vână- toare. Pereții sunt plini de zugrăveli, de inscripții scrise în litere gotice, de coarne de cerb, de câ- teva trofee cavalerești, iar pe polițe stau înșirate năstrape mari, oale de lut, țipsii cu scene de os- pățuri vechi și vulturi împăiați.

Aici poposesc drumeții, pelerinii, păstorii, ță- ranii din Seelisberg, vânătorii, pescarii și fetele din Brunnen cari vin cu lumoașă după flori.

Treib e o cârciumă frumoasă ca din poveștile cavalerești...

Ah și câte lucruri n'am văzut eu adăstând a- colo în bătaia lunii, ori venind desnădăjduite pe furtună, ca corabia lui Gessler acum șease vea- curi!

Cine știe un cântec frumos vine acolo să-l cânte, cine are flori frumoase vine acolo să le dăruiască, cine e tânăr și visează vine acolo să petreacă, cine e bătrân vine acolo să-și cânte ba- lada tinereței, cine n'a avut parte de iubire vine acolo să se mângăie.

Treib e o cârciumă frumoasă ca din poveștile cavalerești...

Din Seelisberg o coborât odată aici un moș- neag cu o nepoțică bălaie și-a lăsat-o să slujească căci eră săracă fetița și moșneagul n'avea nici de unele. Era alb ca un munte de gh'ăț și uscat ca cârja în care se răzîmă. Fetița spăla cânila de lut, scutura trofee de praf, udă florile din fe- restre, dădea din cap oaspeților cari veniau și plecau, dar de când s'a făcut mare, Gretel rostește toată casa, harnică ca o albină și frumoasă ca o zână.

Dacă ai cetit pe Faust și ți-ai plăzmit icoana Margaretei, ai s'o vezi în chipul fetei frumoase dela Treib, cu două coade pe spate, cu piepta

Reforma electorală. Ziarul »Neues Wiener Tagblatt« dă niște informații »autentice« cu privire la stadiul în care a ajuns chestiunea reformei electorale. Aceste informații purced dela un anonim bărbat de stat maghiar. Iată-le în resumat: Conte Andrassy a primit deja sancțiunea prealabilă pentru proiectele sale. Maiestatea Sa și-a rostit cuvântul de aprobare cu ocaziunea recentei audiențe acordate lui Wekerle care i-a prezentat motivarea proiectelor, cea mai proprie creațiune a ministrului Andrassy. Reformele se compun din două proiecte și se întemeiază pe principiul dreptului electoral universal și nemijlocit. Alegătorii vor fi totți, cari scriu și citesc în limba lor maternă. Numărul alegătorilor va crește în urma acestei dispoziții dela un milion la 2,700.000. Acest număr va crește an de an în proporție inversă cu numărul analfabeților. Sporirea voturilor va mai rezulta și în urma sistemului plural. Pe baza censului intelectual și a censului de dare mulți alegători vor primi două ori chiar trei voturi. În felul acesta numărul voturilor crește cu 1,300.000 voturi.

Votarea se va face după comune și în mare parte secret. Cercurile electorale se vor aronda din nou, așa, că în parlamentul ce se va constitui pe baza reformelor vor fi cu 40 până în 50 mandate mai mult. Contele Andrassy își va prezintă proiectele în cameră îndată după încheierea sesiunii delegațiunilor, la sfârșitul lunii Octomvrie.

Informațiile acestea nu sunt decât o nouă înmănușare a svonurilor și combinațiilor de peste vară. Ele sunt de sigur tot atât de tace.

»Sașii și românii. Cu prilejul unui articol apărut într'un ziar din Lipsca, în care se stăruie asupra contrastului de interese dintre români și sașii. »Sieb.-Deutsches Tagblt«, scrie un articol de fond cu titlul de mai sus. Articolul stăruie mai întâiu asupra antagonismului »fatal« dintre români și sașii pe terenul economic. Lupta economică pentru proprietatea imobiliară crează

brodat și cu funde de mătăasă aduse de tineri îndrăgiți din Brunnen, din Schwitz, din Altdorf, din Stans ori din Luzern.

Moșneagul a murit. L'au îngropat la Seelisberg; cârja i-au făcut-o cruce. De atunci fata bălaie din Treib a rămas singură, cu două roze în obraji, risipind belșug de dragoste în fiecare suflet — iubita tuturor și-a nimănuia...

Cine știe un cântec frumos, vine aici să-l cânte, cine are flori frumoase vine aici să i-le dăruiască, cine e tânăr și visează vine aici să-i, petrecă, cine e bătrân vine aici să-i cânte balada tinereții, cine n'a avut parte de iubire, vine aici să-l mângâie.

Treib e o cârciumă frumoasă ca din poveștile cavaleresti...

În nopțile de acalmie, când luna se ridică peste turnurile albe din Gerssau și apele sunt de argint, la Treib stau înșirate luntrele proptite, ferestrele sunt deschise, luna se uită înăuntru și Gretel cântă împletindu-și coadele:

»Erä în Tale un rege...«

Trofeele din păreți se mișcă, capetele se sprijinesc pe umeri, lacrămile curg, gurile stau mute, cerul visează, iar la Mythenstein, spun păstorii cei tainici, se vede ascultând pe vârful stâncei, umbra unui rege în armură cavalerescă.

Ei zic că Gretel e o vrăjitoare... eu cred că i cea mai frumoasă fată din lume și îndrăznețul, care i-ar smulge vălul de fecioară ar stropi cu sânge cuțitele din păreți.

Treib e cârciumă frumoasă ca din poveștile cavaleresti.

Gretel e acolo, — iubita tuturor și-a nimănuia. Ia-ți toiagul și pleacă: fericirea e o fată frumoasă...

Sinaia.

Gh. D. Murgur.

acest antagonism și silește pe sașii la o luptă de defensivă împotriva petinsei »năvale« românești.

Ne facem și noi și românii, — zice ziarul săsesc — o datorie de conservare națională ducând lupta asta, dar să împlinim, zice, datoria asta în mod serios, obiectiv și demn.

Frumoase cuvinte, și admitem sașilor dreptul de a se apăra de orice atac, fie pretins, fie adevărat. Dar nu putem admite ca sașii să treacă dela defensivă la ofensivă expropriind pe români cum fac în multe locuri.

Partea a doua a articolului se ocupă de comunitatea de interese culturale dintre noi și sașii și face o mărturisire, pe care o reținem. Datorăm unul altuia recunoștință, zice articolul, românii ne-o datoresc nouă căci noi din timpuri vechi am fost dascălii lor, în cultura materială și intelectuală (aici numai în parte N. R.) și noi datorim recunoștință românilor, pentru că ei singuri prin faptul prezenței lor, în trecut și în prezent ne-au fost un zid de apărare împotriva maghiarizării.

Slovacii deschid focul. Zilele trecute frunțașii partidului național slovac din comitatul Arva, au ținut o consfătuire la lablonca, hotărând să scoată un ziar de propagandă și să organizeze mai multe adunări populare pentru sufragiul universal. Acțiunea aceasta a slovacilor e chemată să paralizeze năsuințele partidului popular, care reușind să puie în fruntea comitatului pe un membru al său, a crezut că terenul e ca și cucerit.

Darea de seamă a dlui deputat Dr. T. Mihali.

— Raport special. —

Deș, 15 Aug. 1905.

La 9 a. l. c. și-a ținut dl Dr. T. Mihali înaintea alegătorilor săi darea de seamă în Ileanda-Mare. Fînd zi de Duminecă, alegătorii și poporul din Ileanda și satele învecinate s'au adunat în număr mare.

Dl Mihali, în tovărășia soției sale și a dlui deputat Dr. Alexandru Vaida, precum și a altor doamne și domni din jur și din Deș, a intrat în Ileanda pe la 9 ore dim. Au mers deadreptul la biserică, unde erau așteptați cu poartă de triumf. Poporul în frunte cu preoții slujitori la altar, îmbrăcați în odăjdii, în mână cu crucea și evangelia, i-a primit cu vii manifestații de bucurie și iubire. Doarele Eugenia și Eleonora Cosma, Valeria și Lucreția Gog, Veturia Vaida și Sidonia Beșe, toate din Ileanda, îmbrăcate în costume naționale, au întâmpinat cu flori pe oaspeți. La intrarea în curtea bisericești, înaintea porții de triumf, dl Dr. Victor Pop, inimosul și energicul avocat tânăr din Ileanda, a rostit următorul discurs de bineventare:

D-le Deputat! Dragostea de neam Te-a îndemnat să intri în șirul luptătorilor noștri politici și poporul român din cercul electoral al Ilenzii a priceput intenția d-tale, s'a însuflețit de ea, a alergat la urmă și cu votul lui și-a pus încrederea și nădejdea realizării aspirațiilor sale în D-ta. Și nu s'a înșelat în speranțele și în încrederea depusă în d-ta, căci în acești câți-va ani, de când reprezinti cercul nostru în casa țării, luptă de erou ai purtat împreună cu ceilalți deputați naționaliști pentru realizarea idealului nostru.

Și dacă lupta purtată de d-voastră încă nu a avut rezultatul dorit, nu lipsei de energie este a se atribui, nici lipsei de devotament față de poporul român și cauza lui, ci vitregiei sorții, timpurilor grele, ce trec peste poporul nostru și disproporției numerice, ce există între d-voastră, deputați naționaliști și între deputații partidelor aliante dela guvern.

Dar sperăm, că oarecândva, poate după grele, chiar desperate lupte, totuși ne vom vedea idealul

realizat, căci orice acțiune, ce are lugi și entuziasm are să prospereze; iar luptei purtate de d-voastre suntem noi oanele de români; noi milioanele de naționaliști din această țară, și în noi și entuziasm.

Vii acuma să-ți faci darea de seamă, în place, pentru că mult ne place să te în mijlocul nostru, dar activitatea d-tale alăți deputați naționaliști o cunoaștem în cunoaștem fiindcă pas de pas am unceț însuflețire și de multe-ori cu lacrimi, vede

Ai fost totdeauna sentinelă la post, luptat cu virtutea soldatului român; arm poporul român din acest cerc cu d-ta fost lergat întru întâmpinarea d-tale să-și de tot de recunoștință și cei adunați aici, popo: cei rămași la vetrele lor, prin micșor: cu obișnuitul salut românesc de: bine d

Ți-am făcut această modetă poară (ap) bisericești, fiindcă noi convingși suntem lup: noastră este plăcută lui D-zeu, pentru el: baza în drepturile divine și naturale. Aea aci, fiindcă biserica a fost leagănul, creșt: și ocrotitoarea neamului nostru, a pi si limbei și datinilor noastre, și de acești: de cuviință, că ori-ce moment mai tui: o l viața noastră să-l aducem în legătură ega: meatele noastre de pietate. Am făcut-o e ei: poporul nostru totdeauna a legat străn: se ri românească de legea creștinească. ci și poartă

Vom intra împreună cu D-ta pri: poartă în casa lui D-zeu și acolo vom: 18 pe și mulțumită lui D-zeu pentru că ne-a sub: putem susține lupta cu bărbăție și easta: dela D-zeu ca și pe viitor să ne ajute sit v: tot așa, și lupta noastră să o lucu: dede: izbândă. pe ele

Vă mai zic odată bine a-ți venit și: vă trăiască întru mulți ani!

Bine ai venit în mijlocul nostru d-le: dr. Al. Vaida, cel mai brav dintre lup: mulțumim, că din depărtare ai venit să: pe iubitul nostru deputat și cu prezen: să oțalești simțămintele noastre rom: trații la mulți ani!

Biserica și curtea ei spațioasă erä: lume.

Serviciul divin a fost celebrat de d-: Ioan Pocol (Buzăși), Nic. Cosma (Ileanda: Mureșan (Bârșeu). Pe toate fețele radia c: religioasă și mulțumirea sufletească, că: și țărani înfrățiți în credință și aspira: ajutorul Atotputernicului D-zeu, în miș: cazurilor grele o clipă de alinare în va: găciunei!

Dela biserică dl deputat și oaspeții s: invitați la casa dlui dr. Victor Pop, no: bila doamnă li-a servit un dejun.

În timpul acesta mulțimea de popor: locul destinat pentru adunare: un plac: de lângă sat, în apropierea bisericești: Pe la orele 11¹/₄ sosesc și d-nii dep: escorta lor între aclamațiile însuflețite: gătorilor. Administrația erä reprezent: pretorul-șef și încă un altul. Ca tipul ad: românești se fie complet, nu lipsea nici: jandarmi, vre-o 30 înși, pentru »paza«: De față fiind toți, adunarea întâiu s'ar: tuit, alegându-se de președinte dl preot: zaș: Ioan Pocol, care după o vorbire în: deschide ședința și propune, iar adunare: aclamații frenetice, primește a se trimi: stății Sale Regelui telegrama următoare:

»Alegătorii și poporul român din cerc: toral Ileanda-mare aduc Majestăței Vo: butul de devotament și loialitate neclint: rând în Maj. Voastră pe inițiatorul preag: legei sufragiului universal, dela care toți: lipsiți de drepturi ai Ungariei așteaptă u: mai fericit!«

Ia apoi cuvântul dl dr. T. Mihali și in: bire care a durat peste 2 ora, rostită c: vervă oratorică, și-a făcut darea de se: racterizând situația politică din toate pun:

arătând activitatea și lupta deputaților din parlament.

stenografierii e peste putință să redai în dimensiuni așa de mari, cum a fost Mihali. Mă mărginesc numai la generalități, în liniamente numai.

ncepe cu exprimarea bucuriei ce o simte vede iarăși în fața și în mijlocul alegătorilor. Au trecut 2 ani decând și-a ținut armă darea sa de samă. Căci în anul fost ocupat nu numai în casa țerii, ci de parlament, luând parte la mai multe poporale din Banat și Bihor, și la aleorioasă din Beiuș unde a învins, în ciuda de tot felul, iubitul nostru dr. Vasilie (aplaude însuflețite).

luptă au purtat și cât interes au arătat clubului naționalist din parlament, întru rea conștiințioasă a datorințelor lor: doprejurarea, că jumătate din analele paripi sunt umplute cu vorbirile deputaților.

o politică cinstită și sinceră cu deviza egalitate și frățietate poate salva țara și ei. Dar guvernul și partidele politice se razimă nu au în vedere principiile acei și lupta deputaților români, slovaci și foarte grea.

8 până azi guvernarea țerii a fost în sub influința aristocrației. Sub conducerea lucrurile au mers și merg rău de sit vreme să vie însuși poporul acum, adevce ce a stricat trecutul. Mijlocul e electorală. Deputații români și aliații cecentuat aceasta prima oră și cu toată în adresa lor la mesagiul de tron. Și pe cale realizarea, ba a devenit popula însăși Majestatea Sa.

at că se trăgănează lucrul, dar ațava fi mai mult. Adevărat, că guvernul e ciongării și restricții pentru naționaemaghiare, — însă avem nădejdea, că a Sa nu va sancționa o lege nedreaptă, ontra intențiilor Sale preatnaite, căci bine oarlea tronului, a țerii și a popoarelor atunci va fi sigură, și năcazurile, de rim astăzi cu toții, numai atunci vor disid toți cetățenii patriei vor avea liber-spună voința și dorința. — Cum soarimăvară dă vieată și renaște natura de gerul ernei, astfel se va trezi și va poporul, iar prin el țara, când legea de Majestatea Sa li va da dreptul și

apoi amănunțit cum ar trebui să fie tă și cum voiește să o schimonosească Tendința, zice mai departe, e vădită: țile nemaghiare să nu poată trimite le-ai lor în parlament, căți li s'ar cunumărul sufletelor. Teama și frica ma'a au nici un temei. Poporul românesc e naționalități în toate timpurile au dat lăucite de lealitate, credință, vitejie și față de Tron și țară. Dar nu se pot de limba, legea și datinele lor, cu un firea lor. Nici nu o vor face în veac. aceasta însușire e cheazăia iubirei lui pentrucă cu atât mai adânc își va iubi at mai fără margini își va putea păstră însușirile lui minunate ca popor etnic de stat.

sunt un popor cinstit, cu frica lui nic de cultură și înaintare. Cavine-se că parte de toate bunurile ce izvoresc ea deplină și să fie scutit de șicanăntărea de tot felul la care este expus re.

să guvernul va alcătui legea electorală raliității și cu aite restricții, — va tredice glasul în numeroase adunări toate lin țară, să se alzeze și să protesteze până și la treptele Tronului.

tr'o epocă de tranziție în care se plătorul. Să grijim și să fim treji. Cum erne acum așa ne vom odihni

u două limbi nu există nicăiri. Inzadar așirea limbei ungurești atât legile școApponyi, cât și proiectul noiei legi Vorbește mai pe larg despre legea lui are o merită mai mult să zăpăcească pilăși, decât să-i deștepte. Instrucție se poate decât numai în limba ma-

ternă vorbită de tinerile mlădițe. Poporul nici n'are trebuință de două limbi. Cu toate acestea n'avem să fim din ceea afară îngrijorați. Un parlament ieșit pe baza unei legi electorale cu sufrajul universal va modifica și abroga multe legi. Nici o lege omenească nu e de durată veșnică.

Trece apoi la politica economică și financiară a țării. Legile, cari regulează în privința aceasta viața de stat, au multe neajunsuri și nici pe departe nu ating măsura prin care să se facă ușurări. Ba dacă ținem în vedere pedepsele enorme și aplicarea fără milă a lor în cazurile de transgresiuni, de mulțori absolut nevinovate, se poate zice, că poporul are mai mare pagubă decât folos din legile acelea.

Se oprește mai stăruior asupra noilor legi: a contingentului de spirt și a modificării legii de execuție, arătând părțile lor păgubitoare, apoi continuă:

Când adaugăm la toate aceste sarcinile grele de quotă și de cele aparținătoare pactului cu Austria, apoi schimbarea regulamentului parlamentar, prin care chiar și deputaților li-se pune lacăt pe gură, — putem constata cu durere, că guvernul de acum nu ne a adus nici un bine, ci chiar pe dos a făcut cele ce le fâgăduia la început, mai ales când el și partidul său erau în opoziție. Asta e pricina, că deputații din partidele coalițate nu îndrăznesc a se înfățișa înaintea alegătorilor pentru dări de seamă. Ba la ultimele alegeri partiale nici n'a izbutit guvernul cu candidații săi. Lucrurile acestea se întâmplă chiar în mijlocul populației maghiare, nutrită de numele lui Kosuth și de ideile de independență.

Ca român și ca președinte al clubului deputaților naționaliști am mare și grea răspundere Mă gândesc mereu, îmi întreb conștiința și mă sfătuiesc cu preamintă și iubiiți mei colegi deputați, — între cari, mulțumită lui Dumnezeu, domnește cea mai perfectă dragoste, înțelegere și armonie, — asupra căilor și mijloacelor prin cari să ajungă țara și toate naționalitățile cari o constituiesc, la îndestulare și fericire. Inșă văd cu mare îngrijorare, și v'am arătat și d-voastră, că guvernul și partidele pe cari se razimă, alte căi bat și alte mijloace întrebăntează. De aici urmează, că noi, deputații naționaliști, deocamdată nu vă putem arăta decât priveliștea unei lupte de apărare, cinstită și rezolută, combătând energic cu toate ocaziunile măsurile majorității parlamentului și proiectele de legi ale guvernului, cari ni-se par nedrepte, ori păgubitoare. Sperăm însă că vă vom arăta și învingeri, căci țara par'că se trezește în toate părțile, curentul principiilor democratice din ce în ce ia avânt mai mare, se aud glasuri și dorinți cari se apropie de-ale noastre.

Câte sunt de făcut și de îndreptat în viața culturală, agronomică, industrială și comercială! Mai ales de câte neajunsuri și năcazuri suferă bietul țaran agronom! Guvernul însă n'are vreme și inimă pentru trebuințele lor. Noi nu suntem opoziție din cindă, ci din necesitate. Deputații naționaliști ar salută cu bucurie proiecte de legi folositoare și s'ar bucura când n'ar trebui să combată mereu, ci să și aproabe. Dar guvernul nu răvnește la asta, ci își face titlul de glorie din legi și măsuri, prin cari se amărăsc și neîndreptătesc naționalitățile nemaghiare. Il va ajunge soartea, căci a ajuns de și-a pierdut încrederea chiar și la cetățenii din partidele lui, cari încă stau azi desamăgiți și neîndestulii până la culme.

După acestea vorbește de necesitatea și dreptul de a ne organiza în partid politic. Miniștrii de pe vremuri: Hieronymi și Perczel ne-au oprit, ne-au desființat — pe hârte, scriind în ucazurile lor, că nu existăm ca naționalitate. Nu? Iată că existăm, întăriți încă și ajunși în parlament pe baza programului nostru național Până când ei, miniștrii „desființatori“ au trecut împreună cu partidul lor de atunci, cum trece fumal și furtuna. Așa va păți-o și dl Andrassy.

În legătură amintește de hotărîrea poliției din Arad, echoul ministrului de interne, prin care deputații români din comitatul Aradului, concrezuți cu lucrările pregătitoare pentru organizarea partidului și a clubului dietal al naționalităților, sunt pedepsiți pe motive ridicule.

Cu toate acestea — continuă dl Mihali — organizarea trebuie să se facă. Trebuie să ne strângem rândurile, să ne conziderăm toți de membrii partidului, să contribuim la întărirea lui cu toate mijloacele morale și materiale. Toată suflarea românească de acelaș gând și de aceeaș simțire să

fie străbătută. Să ne iubim, să ne interesăm unii de alții, să învățăm unii dela alții, să ne interesăm de toate manifestațiile politice și culturale din toate locurile locuite de români.

În scopul acesta ar trebui să-și țină de datorință sfântă oricare român, domn sau țaran știutor de carte, ca să sprijinească și să cetească ziarele românești, cari stau în serviciul neamului pe teren politic și cultura. Înșiră numele tuturor acestor foi. „Gazeta Transilvaniei“, care a implinit 70 de ani de când aduce serviciile sale prețioase neamului, ne umple de mândrie și recunoștință. Să-i exprimăm recunoștința și stima noastră și din adunarea aceasta. (Aplauze și aprobări furtunoase).

Nu numai pentru luminarea și instruirea noastră trebuie să celim foile românești, ci și pentru ale sprijini materialmente, cu atât mai vârtos, că redactorii lor mereu sunt prigoniți de procurori, osândiți de justiție la închisori pe multă vreme și la amende de bani în sume așa de mari, că întrec modestele venituri ale foilor.

Trebuie să se îndeletnicească țaranul român cu cetitul și scrisul chiar și de hatral noiei legi electorale și astfel să-și asigure dreptul de alegător la orice eventualitate.

La sfârșit dl Mihali mulțamește alegătorilor pentru dragostea cu care îl încunjură și pentru buna ordine ce o manifestează cu toate ocaziunile, desfidând, cu înfățișare și curaj, lipsa măsurilor ce le ia administrația, concentrând, ca și acuma, o armată întreagă de jandarmi.

Duceți salutările mele și celor de acasă ai D-voastre; fi-ți încredințați că și pe viitor voi lucra din toate puterile mele pentru interesele țării, ale d-voastre și ale neamului nostru. (Aclamații și aplauze).

După o scurtă pauză ia cuvântul dl avocat dr. Victor Pop, zicând:

Mult stimat dle deputat! Am cunoscut și până acuma activitatea D-tale și a soților de un principiu din parlament. În expunerea d-tale reîmprospătând fazele acelei activități, am avut un prea plăcut prilej de însuflețire. Vă mulțumesc în numele poporului din acest cerc pe care îl reprezentați în parlament!

Noi cu toate forțele vă vom sprijini în nizuințele d-voastre.

Se adresează apoi către adunare și cetește, iar adunarea primește cu însuflețire următorul:

Proiect de rezoluțiune.

Alegătorii români din cercul electoral al Hlenzii-Mari prezenți la adunarea dării de samă a deputatului lor: Dl Dr. Teodor Mihali, ținută la 9 August n. 1908, în Ileanda-Mare, unde ascultând cu atenție vorbirile rostite și îndeosebi raportul iubitudului lor deputat dietal, — enunță cu unanimitate următoarea

Rezoluție:

1. Noi alegătorii români din cercul electoral al Hlenzii-Mari, ascultând cu atenție darea de samă a deputatului nostru Dr. Teodor Mihali, ne exprimăm mulțumirile cele mai călduroase față de d-sa și față de prea stimatului săi colegi din partidul naționalităților, pentru ținuta lor vrednică și bărbătească, ce au dovedit-o în parlamentul țării.

Cu mândrie și înălțare de suflet am urmărit activitatea lor cinstită, rezolută, neobosită, luminată, solidară și impunătoare! Dorim și îi rugăm, ca și pe viitor cu aceeași frățească înțelegere și armonie și cu același curaj neînfrânt să lupte pentru binele patriei noastre comune, pentru libertatea politică și culturală a tuturor popoarelor cari o constituiesc, după principiul singur trainic și mântuitor de: *dreptate, egalitate și frățietate*.

Luptând astfel în fața țării și a lumii civilizate, — îi vom urmări neclintit cu iubirea nestramutată și cu sprijin devotat, ca

pe apostolii dorințelor noastre de bine și de înaintare.

Cu părere de rău și îngrijorați de soarta țării constatăm, că în cercurile guvernului și în partidele dela putere nu numai se necotesc total, ci în pornirea primejdioasă a unui șovinism de rasă se comentează în mod meschin și se taxează de antipatriotice tendințele pacinice și drepte ce le urmăresc deputații naționaliști; — și în loc să fie ascultate sfaturile lor înțelepte, se votează de majoritatea parlamentară legi, cari amăresc inimile cetățenilor și îngreunează încă mai mult sarcinile și năcazurile sub cari gem de vremuri îndelungate.

2. Pentru manifestarea sinceră și nefalsificată a voinței cetățenilor și pentru exercitarea ei liberă la alegerile de deputați districți, din nou cerem o lege dreaptă, cu vot secret, pe comune și egală pentru toți cetățenii patriei, fără vre o restricție. Contra unei legi pe baze de principii contrare, protestăm cu toată hotărârea.

Rugăm pe deputații noștri, ca pentru elupțarea acestei legi să-și pună în cumpănă toate puterile și înfrunțările lor, să se alieze în aceasta luptă cu toate partidele, cari sunt conduse de aceleași principii de dreptate și umanitate și să recurgă la toți factorii constituționali, în caz de nevoie să iee inițiativa unui congres general al tuturor naționalităților și partidelor, cari în privința legii electorale sunt stăpânite de aceeași voință și dorință.

3. În aceste timpuri critice având îndoită lipsă pentru orientări, sfaturi sincere și informațiuni drepte — ne exprimăm dorința ca presa noastră să fie sprijinită și celită în măsură mai mare ca ori când.

4. Dorim și cerem, ca și naționalităților nemaghiare din patrie să li-se lase dreptul elementar cetățenesc de a se putea organiza în partide politice ca orice partid din lume, în toate țările civilizate. Prin urmare cerem, ca edictele ministeriale și măsurile administrative, cari calcă în mod volnic această libertate elementară, să fie scoase din vigoare.

5. Rugăm partidul naționalist parlamentar să stăruiască prin toate căile și mijloacele ce-i stau la dispoziție, ca persecutarea presei nemaghiare să înceteze și să facă toate demersurile necesare încercând să exopereze dela Majestatea Sa agratierea condamnaților politici.

6. Dorim și cerem conlucrare pacinică pe baza principiilor democratice și de egalitate cu toate popoarele patriei noastre în folosul țării și a cetățenilor ei fără deosebire de limbă și religie, — deci cerem, ca guvernele țării să lucreze întru scopul acesta și să abandoneze politica, nefastă de a jigni și omori deosebitele clase și în deosebi naționalitățile patriei noastre.

Se rădică acum dl deputat dr. Al. Vaida și în atenția generală și des întrerupt de aplauze, rostește discursul ce-l dau aci în extras:

Fraților! De când am fost mai în urmă, acum sunt 2 ani, între d-voastră, tot la darea de seamă a iubitului d-voastră deputat și șef al nostru (trăiască!) multe au trecut peste capul meu (strigăte: să trăiască) și a deputaților români. Dar și multe am învățat de atunci incoace și multe am experiat.

Între altele am experiat, că domnii dela putere nu se pot vindeca de boala de a vedea în noi numai demagogi și agitatori fără suflet. Pentruce aceasta? Noi nu dușmănim pe nimeni și nu lucrăm contra ungușilor. Dar păcatul ni-e, că vă punem încrederea în noi, pe cari ne cunoașteți, cari suntem de un sânge și neam cu d-voastră și despre care știți că numai pentru binele d-voastră lucrăm. Deci ne alegeți pe noi, și nu pe Kardos și alți domni trimiși din Budapesta, despre cari mai târziu numai aflați că ce firme erau și cum voiau să vă fericească.

Noi aceea vorbim și aici între d-voastră, ce în parlament. Nu agităm, ci adevărul spunem la toți și pentru toți. Așa dar dacă învingem la alegeri, nu învingem pentrucă suntem agitatori.

Poftească guvernul și oamenii lui să vă câștige încrederea și inimile prin purtarea blândă, prin legi drepte și bune; să vă fie mai mari binevoitori și iubitori ca noi, — atunci, poate, ar avea cuvânt să se căiască, dacă tot noi, iar nu ei ar izbuti la alegeri.

Guvernul însă are alte griji: interesele claselor aristocrate și bogate, din sânul cărora ies miniștrii, fișpanii și alți domni mari. Nu mult îl doare de năcazurile mulțimei sărace. Chiar și țărâimea maghiară e neîndestulită. Dovadă emigrările cu droaia în America, formarea de partide democratice și socialiste în părțile locuite numai de maghiari. Cu atât mai puțin îi pa-ă guvernului de popoarele nemaghiare.

Când a venit la putere coaliția, se credea că va intra o eră nouă, mai bună. Căci despre un guvern, ce venise după atâtea frământări sgomotoase și cu atâtea făgădueli, se putea presupune, că are conștiința responsabilității înaintea lui Dumnezeu și a lumii. Iar acum ce vedem? Am dat îndărăpt cu toții, românii și ungurii. Numai sarcinile s'au sporit și cât au încă să se sporească!

La guvernul de mai înainte, poreclit liberal, în teorie cel puțin, trăia încă un germen de liberalism. Apponyi cu legile lui a omorât și germenul acela. Politica lui Apponyi naște ură și ceartă, nu pace. Dupăcum a apucat-o înainte, vom ajunge de ne vom certă nu numai în sate, ci și în familie, pe temă de confesionalism. El nu numai între maghiari și nemaghiari face deosebire și măsură cu alte măsuri, ci și între confesiuni.

Pacea și bunăînțelegere numai cu dreptatea și egalitatea se poate dobândi. Exemplu recent stăruie din Turcia și Macedonia, pe cari oratorul le descrie cu mult haz. Pornesc marile puteri, între cari și noi, vai de capul nostru.

Atunci ce face tâlharul de turc? Într-o bună dimineață dă constituție și libertate popoarelor. Urmarea? Marile puteri rămân cu buzele drâmboiate, iar bandele de greci, bulgari, sârbi și macedo-români, cari se împușcau de după tufe, de după stânci, arunca armele, se îmbrățișează și se pupă de bucurie.

Azi, când și în China și în Persia se dă libertate, n'avem să fim îngrijorați prea tare. Pilda Austriei va naște și la noi aceeași lege electorală. În țările civilizate chiar și femeile cer și capătă drept de alegere. Oratorul e aderent dreptului de alegere la femei, îl explică și dovedește cu mai multe exemple serioase și glumete. Năcazurile și interesele femeilor și copiilor numai femeile le pot înțelege cum se cade. Chiar și acum au influență femeile la alegeri.

Nu poartă frică dl Vaida nici de o lege electorală rea, pentrucă atunci însuși ungurii vor fi neîndestulți și vor lupta împreună cu noi. Popoarele odată trezite, au multă forță. Un individ poate fi nimic, dar un popor conștin totdeauna e o putere.

Cum în locul bisericilor de lemn românii rând pe rând ridică pretutindenea biserici mari și frumoase de piatră, așa înaintează ei și ca popor, cu toate măsurile și legile, cari împiedecă avântul lor firesc.

Biserica a fost totdeauna propteaua noastră, cu ea paralel ne vom clădi și viitorul.

Îndeamnă la perseveranță și curaj și sește: — Noi vom lupta în parlament, ne dați dragostea! (Aplauze îndelungate).

Președintele: I. Pocol închide ședința scurtă vorbire, în care mulțimește d-lore și publicului prezent pentru osteneala izbândirea ideilor și dorințelor ce au fost surate la adunarea aceasta.

Efectul vorbirilor rostite asupra publicului manifestat puternic în ovațiile de din adresa dlor deputați, când aceștia au plecat la adunării.

A fost o zi splendidă și succasă în ziua vința, deși, după informațiile primite, din Ileanda au mișcat toate pietrele, ca să stea acasă.

Seara a urmat la băile dela Buzuș, pierrea Ileandei, o petrecere de vară foarte cercetată și succasă, care s'a ardat prilejul zilei în favorul bisericii române din Ileanda-mare. Petrecerea a durat cu până în zori.

Cu satisfacție înregistrez faptul, că apărut mătate din numărul doamnelor și d-șoare prezentat la petrecere în costum național, când astfel farmecul priveliștei și ridicat frumsețea lor. Asemenea purtă un superlativ național ilustra doamnă Mihali.

Din România.

Manevrele regale contramand

I. Brătianu, ministru adinterim la a trimis ziarelor următorul comunicat:

Spre a putea, fără a depăși sumă getară prevăzută, să se facă și obișnuite regionale și o încercare dului de funcționare a noiei legi nizare a armatei, chemând contie prevăzute printr'ansa, s'a luat hotărâre se renunța pentru anul acesta, la manevre regale cu participare de trupe din corpuri de armată și a se da o atențiune manevrelor de brigăzi.

*

A doua aniversare a „Vetrei Luminoase”

Eri la orele 10 dimineață, s'a făcut o solemnitate serbarea pentru aniversarea dela fondarea insituțiunei „Vatra Lășilor Regina Elisabeta”, în localul ei din cașilor 142.

Festivitatea s'a început cu Imnul Romanat de corul orbilor, după care dl R. directorul fundațiunei, a ținut o frumoasă vântare arătând progresele ce a făcut „Vatra Luminoasă” față de numărul orbilor admisiți (aproape îndoit ca în anul I-ii) și la considerabil ce s'a efectuit în atelierul de lucru.

Dl M. Blank, cenzorul numit de M. Regina, a spus câteva cuvinte de încurajare adresa orbilor și a laudat opera marelui S. Reginei, precum și osteneala fără înșurșă a directorului de a fi cât mai vrednic misiunea sa.

SS. părintele V. Constantinescu a ținut partea religioasă a festivității. Serbarea a început prin cântecul „Vetrei Luminoase” și L. Ivela și diferite coruri de mulțămire.

În momentul încheierii s'a primit un telegrammă următoare din partea M. S. Reginei:

„Din toată inima sunt de față la această vântare de bucurie. Dumnezeu ne-a ajutat în toate lele și cu belșug ne-a umplut. Direcțiunea mânărilor copiilor mei mai greu loviți de viață toată iubirea și recunoștința pentru viața și devotamentul nețarmurit.

Cel dinăți atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa — măstre de monumente și pietre de simitir. —

Fabricație proprie din marmură, granit, soyal, labrador etc., din pietre de marmură și granit se află în Kolozsvár, Ferencz József ut. nr. 21. Telefon nr. 1234. Filiale: Nagyvárad, Gygyseben, Déva și Bánputak.

accest moment îmi vine vestea din Colonia
e un clavier de concert și de 40.000 cari
eni în curând. *Elisabeta*.

le nesfârșite au făcut să răsune sala de
că la celirea acestei telegrame, care a dat
panilor adăpostii încă o dovadă de bunătatea
ească ce Regina-mamă are pentru ei.

Chetă administrativă. Dl I. Brătianu,
rul de interne, a însărcinat pe dnii I.
și Manolescu, inspectori administrativi,
vastă anchetă, asupra modului cum se
noile reforme administrative.

Ghica va inspecta Oltenia, Teleormanul
dul Moldovei, în total 14 județe. Restul
anțară de Dobrogea, va fi inspectat de dl
nțescu.

Partea lui Stefan Grecian. După moartea
popului Nicolae Popea, un alt bătrân aca-
ian (acesta numai membru onorar al Aca-
ii) îi urmează: Stefan Grecianu. A încetat
atâ Vineri la orele 10 a. m.

ând parte dintr'o bogată și veche familie
Răscă, a ocupat înalte demnități în stat și
t însemnate rosturi în politica țării într'o

borător din familia boierului scriitor Radu
ianu (Logofătul), a iubit și el știința și în
în urmă a făcut mai multe cercetări, cari
acut membru onorar al Academiei Ro-

lucrările sale mai însemnate se pot cita
zoarele: 1. Eraldica română. 2. Câteva
mente și un arbor geneologic pentru a
descendența Domnului... din neamul boie-
ot Brâncoveni. 3. Discurs de deschidere
mului congres agricol în România. 4. D. la
rești la Sarmiseghetuza. O excursie istorică
deal.

te scrierile sale aproape au caracterul
și unele se ocupă și cu geneologii de
or familii boierești sau a vreunui domnitor.
ctul făcu-se și multe prețioase daruri
emiei Române.

Meră în Rusia. Din cauza epidemiei de holeră
ântut din Rusia, direcțiunea generală a servi-
sanitar a luat la punctul Oancea din ju-
Covurlui, măsurile cele mai riguroase de
și control contra pasagerilor și mărfurilor
din Rusia.

Excursiune pe Marea Neagră. Miercuri
amiază, serviciul maritim, a organizat la
nța o excursiune pe Marea Neagră cu va-
„Dacia”.

aceasta excursiune, pe lângă întreaga elită
la Sinaia a luat parte și d-na Zoe Sturza,
dlui președinte al consiliului de miniștri.
mincă s'a făcut o nouă excursiune pe
ul principesa Maria.

Salvarea școalelor.

Ecica-română, 12 August 1908.

mmule Redactor! Vă rog să luați notă
teputa »Tribună«, că comitetul și si-
parohial din comuna noastră în
mitate au hotărât susținerea școalelor
re ortodoxe-române, cu 4 învățători
ându-se salariile, conform legii, la 1000
ane, și — ce e mai frumos — cu în-
te retroactivă dela 1 Iulie 1907.

ntem mândri de maturitatea poporului
u, care deja s'a convins, că exclusiv
și școala românească este baza vieții
re românești, este temelia culturii
re naționale. Concluzele s'au luat atât
mitet cât și în sinod *unanim*, fără nici
s contrar, cu convingerea hotărâită, că
să jermim totul pentru limba româ-
a. — »Nu ne dăm școala!«, a fost
dul desperat al poporului gelos de limba
românească.
toare lui și conducătorilor lui! *Frb.*

Lupta în comitate.

Congregația Comitatului Torontal.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

Congregația extraordinară a comitatului
Torontal este convocată pe 24 August a. c.

La ordinea zilei sunt mai multe obiecte,
cari ne interesează pe noi românii. (Adresă
la camera deputaților în cauza reformei
electorale, — Statificarea unor școale comu-
nale din comitat. s. a.)

Membrii congregaționali români sunt ru-
gați a se prezenta nu numai la ședința
congregației, ci și la conferința prealabilă,
ce se va ținea în preșară la orele 8 în
hotelul »Rózsa«.

Sfințirea steagului corului din Timișoara.

— Dela trimisul nostru special. —

Timișoara, 16 August.

Deși n'a fost curat românească precum
trebuia și putea să fie, serbarea sfințirii
steagului corului din Timișoara-Elisabetin a
fost totuși o puternică manifestație româ-
nească și ne-a dat impresia că elementul
românesc din Timișoara, în raport cu nu-
mărul său (vre-o 3000 de români într'un
oraș de vre-o 65.000 de locuitori) se afirmă
mai bine decât în multe alte orașe.

Am constatat cu prilejul acesta cu bu-
curie, că în capitala Bănătuului este o pă-
tură de meseriași români în formațiune.
Dacă însă pătura asta vreă să se afirme
și să se păstreze ca românească, atunci ea
va trebui să îplinească o datorie națională
îndoită, una negativă, va fi de a se feri
de contactul cu elementele străine din oraș,
pe câmpul vieții sociale particulare și cu
atât mai mult pe câmpul manifestațiilor
sociale de caracter *public* cum a fost și
cea de astăzi. Datoria a doua, cea pozitivă
este ca pătura de meseriași și țărani români
din Timișoara și Mehala să se imunizeze
de înrîurirea culturii și limbii străine, un-
gurești și nemțești, atât de copleșitoare
aici, asimilând și absorbind cât mai multe
elemente de cultură românească prin cărți,
prin ziare bune, conferințe, școale, repre-
zentații teatrale și muzicale etc.

Dacă românii din Timișoara răsleți în-
tr'o mare mulțime de străini, nu vor cul-
tiva și întări necontenit limba și naționali-
tatea prin aceste mijloace culturale, atunci
ei în timp de o generație cel mult două
se vor îneca și se vor pierde în valul de
străinătate covârșitoare a acestui centru co-
mercial, industrial și cultural atât de pu-
ternic.

Se înțelege însă că poporul românesc
din Timișoara, nu va putea să săvârșească
singur asupra sa misiunea de educație na-
țională, precum școlarul nu se va ști ins-
trui singur, căci dacă ar ști, nu ar mai
avea nevoie de instrucție. Trebuie să fie
dar cineva care să-i mijlocească cultura ro-
mânească și acest mijlocitor nu poate fi
decât fruntașii români intelectuali din lo-
calitate.

Nu-i așa că toate expunerile acestea vă
vor părea firești, lucruri cam vechi și deci
de prisos? Pentru românii din Timișoara
însă lucru dureros — ele par a nu fi de
prisos. Căci la serbările de azi atât de fru-
moase de altcum, am văzut cu mirare cum

partea cea mai mare și foarte valoroasă a
intelectualilor noștri din Timișoara a lipsit.
Cauza nu e indiferența lor ci e faptul că
românii din Timișoara duși în rătăcire
prin conviețuirea lor cu străinii nu sunt de-
plin pătrunși de cele spuse mai sus de noi.

Mai mult chiar. Timișorenii n'au înțeles
măcar datoria negativă de a se izola de
mediul străin ce-i înconjură.

La concertul dat în sala Novotny au
luat parte alături de cele 12 coruri româ-
nești și trei coruri ungurești (și, ce-i mai
urît, compuse din șvabii cari cântau în
limba patriotică) din Timișoara și afară de
ele un cor sârbesc din Mehala (care din
motive firești se poate ierta mai curînd).

Amestecul acesta se poate ierta cu atât
mai puțin că nu poate fi motivată nici mă-
car prin numărul prea mic de români.

În Timișoara sunt trei coruri românești
și cu celelalte dimprejur venite la serbare
sala a fost atât de plină încât dacă s'ar fi
scăzut străinii, s'ar fi înlăturat tocmai priso-
sul care a făcut ca sala să fie arhiplină.

Sfințirea steagului.

La orele 9 dimineața a fost serviciul divin ce-
lebrat cu deosebită împă de 5 preoți, anume:
de părintele protopop dr. Traian Putici asistat
de părintele I. Sălăjeanu, Petru Bibe ea d n (Jula),
David Voniga (Giroc) și Victor Aga (Chișoda).
Răspunsurile au fost cântate de trei coruri cel
din Coștei, cel d n Caransebeș și cel din Ho-
doni.

După slujba dumnezească s'a făcut o proce-
siune la crucea din piață. Aici s'a săvârșit
slujba sfințirii steagului de aceiași preoți și s'au
bătut cuie. Au bătut cuie: P. S. Sa mitropol-
itul Ioan Mețianu, reprezentat prin prot popul
dr. Putici, locțiitorul primarului din Timișoara dl
Geml, deputatul Coriolan Brediceanu pentru sine
și pentru corul din Lugoj precum și pentru a-
proape toți ceilalți deputați naționali. Prezența
d-sale a dat serbării un deosebit caracter de so-
lemnitate și importanță.

După baterea cuielor s'a făcut închinarea stea-
gurilor și înfrățirea corurilor. Fiecare reuniune
a trecut înaintea steagului închinându-și steagul
și cântându-și deviza.

Noul steag al societății este eșit din atelierul
Alesandru Subothen din Timișoara. Pe fiamura
de mătăsoasă roșie se vede icoana Sfintului Gheorghe.
Prăjina este aproape toată acoperită de cuiile
bătute de diferiți domni și reprezentanți ai so-
cietăților. Nașa steagului a fost amabila d-nă
Sălăjean.

După sfințirea lumii s'a dus la restaurantul
Novotny, unde s'a luat masa comună.

Banchetul.

Masa comună s'a luat la restaurantul Novotny.
Trei mese lungi erau pline de participanți.

Sunt mai mulți membri din corul din Caran-
sebeș care are și membri nemți (!!!). La masă
se aude prin urmare și multă vorbă nemțească,
dar discursurile se rostesc numai românește.
Lângă masa principală este steagul sfințit de
nou

S'a rostit o serie de toasturi potrivite, din cari
remarcăm pe al părintelui Sălăjeanu, al părinte-
lui Voniga și pe al dlui Borțun, simpaticul diri-
gent al corului din Caransebeș.

După masă între orele 4 și 8 s'a urmat înainte
cu baterea cuielor.

Concertul.

Concertul e deschis printr'un *molto*, cântat de
corul românesc din Timișoara »Elisabetin«. Tot
el cântă și punctul doi »Frunză verde cimbriasă«.
Corul e mixt și cântă cu oarecare siguranță. Ceva
mai slab, dar bineșor, e corul al doilea din lez-
vin cântând »Negruta« lui Vidu. O bună impresie
face corul din Timișoara-Fabric care cântă
»Pribeagul« (Flechtenmacher).

Corul sârbesc »Zora« din Mehala de lângă
Timișoara e întimpinat cu *Jivio!* Cântă o arie
energică și originală și face o impresie deose-
bită prin precizie, soliditate și disciplină.

Urmează „Dorul înstrăinatului“ (Flechtenmacher) cântat de corul din Cheveresul-mare. Dureros că pancarta corului poartă pe inscripție numele comunei ungurește. Același lucru l-am observat pe pancartele altor comune. Mai bine cântă corul mixt gr.-cat. românesc din Timișoara-Fabric. Glasurile femești mai ales se topesc într-o armonie delicată și se îmbină cu glasurile bărbătești fără a se pierde prin ele.

Corul din Reșița-românească („Doinitorii români“ de Popovici) are puteri bune și dovedește o rătănire superioară.

Corul din Caransebeș stărnește o furtună de aplauze deși bucată aleasă de cor („Junimea pariziană“) nu e potrivită, aplauzele sunt deci cu atât mai mult meritul corului și nu al bucății. Chemat de public, corul mai cântă „Foaițe verde pușor“. E unul din corurile cele mai bune și are o cunună încântătoare de gingașe cântărețe.

Este de prisos să vorbim despre cele trei coruri ungaro-sârbești, cari prin însăși ființa lor, au prezentat o caricatură a tot ce-i național. Ele nu pot interesa cititorul român curios nu de ce produc străinii, ci ce producem noi.

La urmă o clipă de adevărată înălțare sufletească. Toate corurile românești. la un loc (și aici se vede greșeala de a invita pe străini, cari n'au putut lua parte la clipa asta de ap geu), la cari s'a adăugat și corul sârbesc știind cânta și românește, toate au cântat la un loc: »Pe-al nostru steag« neperitoarea compoziție a lui Porumbescu. Vre-o 4—400 de glasuri se topesc într-un singur glas uriaș, energic și precis, care cântă imnul bărbăției și al armeniei, ridicând o frenesie de entuziasm și de aplauze. E o clipă de minunată înfrățire a tuturor.

Petrecerea.

Cele două săli încăpătoare sunt archipline. E un public amestecat nu în sensul rău. Sunt alături de mulți țărani meseriași din cari formează aici începutul unei pături de clasă mijlocie românească. Dar se rare că și aici, ca în alte părți clasa asta nu se izolează îndeajuns de străini. Auzi multă vorbă străină: nemțește și ungurește. Semnalăm primejdia asta. Ea este cu mult mai mare decât se crede aici. Izolarea politică, dacă e de cele mai multe ori necesară, izolarea socială e absolut indispensabilă. În caz contrar toate sforțările românilor din Timișoara vor fi zadarnice.

În sala de dans e o înghesuială grozavă. Este aproape cu neputință să dansezi. Se joacă Ardeleana și Lugojana. Mă prezint unei dsoare din clasa de mijloc și îi spui mirat, că s'aude multă vorbă ungurească.

— Noauă ne place să vorbim ungurește.

— Pentru-ce?

— Pentrucă... aici ea șovăie căutând expresia, pentrucă... e mai modă, decât românește.

Am plecat ne mai așteptând punctul cel mai negru anunțat în program: *ciardașul*.

Mișcarea culturală.

Aseară la Lipova. Un rar prilej de delicii artistice a oferit românilor din orașelul Lipova reprezentația teatrală de Duminecă seara, dată de d-na și d-nul Z. Bârsan. S'a jucat »Bacalaureata« comedie de moravuri și »Adresa greșită« comedie de situație. Jocul d-nei și al d-lui Bârseanu e prea de obște cunoscut, decât să stăruim a-l mai caracteriza la acest loc. Remarcăm de data asta pe dl Calmuschi, un tânăr artist dramatic, care întâia oară apare pe scenele improvizate ale orașelului noastre.

Dl Bârsan a făcut o fericită achiziție, luându-l pe dl Calmuschi tovarăș în turneul său. Dl Calmuschi e un excelent creator de tipuri și caractere. Umorul d-sale străbate de-a dreptul, stărnind ilaritate și râsete sgomotoase. Dl Calmuschi a dat al treilea punct de program: o serie de monologuri și anecdote. A fost viu aplaudat și de repetite-ori chemat la rampă. După reprezentație frunțașii din partea locului au luat o cină îm-

preună, în decursul căreia iubirii noastre artiști au fost obiectul atențiunii generale.

Sâmbătă, în 22 August n., vor da tot la Lipova, o a doua reprezentație, carea va fi urmată de joc. Duminecă în 23 August n., vor juca la Șiria, unde cărturăria face frumoase pregătiri și e nădejde, că bravii șirieni se vor arăta tot pe-atât de înțeleghători pentru frumoasa misiune culturală a dlui Bârsan ca și celelalte centre românești.

Din străinătate.

„Slovenski Jug“. Ministrul de externe al Serbiei dl Milan Milanovici a desființat clubul politic »Slovenski Jug« din Belgrad. Se știe că desvălirile cuprinse în faimoasa broșură a lui Nastici »Finale«, spun că firele propagandei pansârbăști s'au urzit în sânul acestui club. Prin măsura asta guvernul sârbesc voiește să îndepărteze orice bănuială de complicitate cu apostolii propagandei și să dă totodată aplomb desmintirilor regelui Petru.

Relațiile sârbo-austriace. „Neue Freie Presse“, comentând destăinuirile din broșura lui Nastici, spune că este sigur că s'a lucrat în Serbia la o conspirație împotriva Austro-Ungariei, și că conspiratorii au fost în legătură cu cercurile influente.

De sigur că s'a voit să se încerce în urma regicidului, vechea manoperă de a distra atențiunea maselor, prin șovinism.

Numai întâmplării că la Belgrad sunt personaje influente, cari au preferat să lucreze cu dinamică în Muntenegru mai curând decât în Bosnia, se datorește descoperirea prematură a acestui complot.

După cum se vede, zice ziarul vienez, Serbia este gata pretutindeni de luptă împotriva Austro-Ungariei, a Muntenegrului, a Turciei, a Bulgariei. Cel mult poate să găsească prieteni printre slavo-filii ruși. Oamenii serioși trebuie să înțeleagă însă că acesta nu e un rol potrivit pentru ei, și că e mai bine să nu se joace cu bombele, cari ar putea mai curând face explozie în alt loc decât acela pe care-l țintesc și că nu e bine să se presupună prea multă răbdare din partea unei țări vecine.

Camera filandeză. Social-democrații, partidul cel mai puternic din camera filandeză, căci au 15 procente din numărul deputaților, nu au nici un reprezentant în guvern, nu fiindcă partidele burgheze n'ar fi fost gata a primi și din ei, dar pentrucă social-democrații să cred datori, din principiu, a nu lua parte la guvernare împreună cu burghezii, iar singuri să facă minister nu-i lasă țarul. În 1905 a fost în guvern social-democrat-ul Kari, în cabinetul Mechelin; dar a pătuit ca și Millerand în Franța; căci l-au dat afară din partid.

Numărul femeilor alese în cameră e de 25 (în loc de 19 câte fuseseră în camera disolvată).

Sunt trei părechi între deputați, adică și bărbatul și femeia sunt deputați. „Fr. Z.“ bagă de seamă că nu s'a nimerit încă să se aleagă bărbatul într'un partid și femeia în altul.

Din Rusia. Într-o convorbire cu publicistul Stead, primul ministru rus, Stolypin a declarat că e cu neputință ca să admită egalitatea deplină a evreilor cu celelalte populațiuni din Rusia, de oarece o asemenea hotărâre ar provoca noi masacre ale populațiunii evrești.

Stolypin a zis că ura de rasă ca și ura religioasă pe care poporul rus o nutrește împotriva evreilor, face cu neputință, încă pentru multă vreme, îmbunătățirea stărei acestora din urmă.

Declarațiunile acestea sunt considerate ca fiind părerea lui Stolypin față cu proiectul ce se va discuta la toamnă în Dumă.

Mandat de arestare contra lui Ziarele din Colonia, afli din Lisabona curorul a dat un mandat de arestare a stalui dictator Franko, care este acum frustrat banii publici.

Acuzarea privește o sumă de 20,000 pe cari Franko i-a dat lui Don Carlos înainte de asasinarea acestuia.

Mandatul poartă data de 11 August. E iminentă arestarea lui Franko.

Evenimentele din Turcia

Activitatea consiliului de ministri

Constantinopole. După ziarul turcesc, de miniștri de ieri s'a ocupat de reorganizarea diferitelor servicii și de soarta funcționariilor cediați.

O comunicație oficială a ziarelor turcești probă manifestațiunile funcționarilor din terul finanțelor, din cauza reorganizării tate. O asemenea purtare ar putea turbura publică. Viovații vor fi pedepsiți. Până doi funcționari au fost a estați și încercat de recidivă, promotorii ordinilor vor fi diat arestați și pedepsiți.

Ziarul »Tanin« aprobă purtarea ofițerilor șatorului »Hamidie« cari au refuzat reorganizarea promovare din cauză că era o violare a constituției.

După cele ce spune »Tanin« Rizza a cedat și el bunuri în valoare de 100.000. Același ziar, spune că acum Rizza Pașa se întoarce la el acasă; ziarul mai adăugă că pași ar trebui să se reabiliteze și ei la

Mai multe ziare propun pentru parlament dinte palatele imperiale.

Guvernul lucrează cu febrilitate la proiectelor de legi pe cari le va prezenta urgentă rezolvire parlamentului.

Printre ele se cuprinde un proiect pentru forma marinei și a administrațiunii provinciei macedonene.

Sultanul și comitetul tinerilor

Constantinopole. Ziarul »Ikdam« vorbind patriotismul Sultanului amintește că s'a angajat să suporte în parte sau chelțuțiile necesitate de construirea parlamentului, adăugând că Sultanul s'ar fi exprimat al vizei tinerilor turci astfel:

»Întreaga națiune formează o parte din țara pentru unire și progres, iar eu sunt dintele acestui comitet. Să lucrăm cu răspuțeri pentru regenerarea patriei noastre».

Grecii și Hilmi

Atena. — 1500 de excursioniști greci salia au mers la Salonic spre a aduce Greciei libere cu prilejul proclamării Constituției. Hilmi-pașa privind delegațiunile niștilor le-a vorbit în modul următor: »Mădricit să primesc oaspeți din Tesalia care să ia parte la bucuria noastră. Grecii din loc preponderant din punctul de vedere al lizațiunii al progresului și al sentimentelor. Chiar aci la Salonic, elementul cel mai progresiv este grec, și pe ajutorul său putem avea mai mare speranță. Când vă reîntoarceți în țria voastră, mulțamiți pe concetățeni pentru participarea lor bucuriei noastre».

Hilmi-pașa a adăugat că anul viitor se va duce la Atena. În general, recepțiunea excursioniștilor a fost din cele mai ziaște. Printre ei se găseau doi deputați

Clocnirile dintre trapele turcești și bulgare.

Constantinopole. — Asupra incidentelor niță petrecute de cuvând toată presa la Salonic cu care autoritățile Turciei și-au făcut

Presă întreagă zice că imperiul otoman e agresiv, dar va căuta să distrugă viața Macedoniei la principatul bulgar.

De seama a deputatului Ioan Suci

— Prin telefon. —

Boroșineu, 17 August.

și-a ținut deputatul Ioan Suci darea seamă către alegători în centrul cerșău, în Boroșineu. Deputatul a sosit pe la 9 în Boroșineu. La gară a fost întâmpinat prin o deputație în frunte cu dl dr. Burdan. Deputatul s'a dus de-a urzică la biserică, unde între multime de credincioși veniți din împrejurimi, se află și deosebit de mulți din Boroșineu, dl Vasile Damian. Sermonul divin se celebră prin protopopul Ioan Georgea asistat de preoții Vasile Bălan și Ardelean. După serviciul divin dl dr. Burdan, a dat un prânz în onoarea deputatului.

La ora 3 s'a ținut darea de seamă. Poporul a fost cu mic cu mare, femei și copii au participat. Adunarea a fost deschisă prin protopopul Ioan Georgea, la propunerea că- adunarea trimite cu însuflețire o adresă de loialitate Majestății Sale Împăratului. După vorbirea deputatului Ioan Suci, expunând pe larg întreaga situație politică. După curs, remarcabil atât ca formă cât și ca fond, deputatul a trimis mai pe larg. Discursul deputatului a fost primit cu mare însuflețire. După ce dl Suci a vorbit entuziast conducător al Luncei, dl Dimitrie Popovici la acărui propunere, adunarea a votat cu însuflețire rezoluție, prin care se exprimă întâiu dragoste și încredere deputatului cercului și partidului național, se protestează apoi împotriva guvernului plural pe care îl plănuiește guvernul și trimite o adresă în senzul acesta partidului. Vorbește apoi, pe înțelesul poporului, stărnind multă însuflețire deputatului de Criș dl V. Damian și în urmă învârtitorul Pavel Dârlea din Ineu.

Adunarea s'a terminat apoi în cea mai frumoasă ordine și însuflețire a oamenilor. Deputatul Suci a plecat în celelalte comune ale cercului.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 17 August n. 1908.

M. Sa Împăratul.

Măne M. Sa Împăratul împlinește vârsta de 78 de ani. M. Sa a stat mai mult de trei sferturi din viața sa pe tron. Mulți oameni cărunți cari erau în leagăn pe când M. Sa s'a urcat ca tânăr voinic pe tron, azi poate sunt duși la groapă ofiliți și după o viață de muncă și de sbucium. În tot timpul acesta M. Sa a prezidat la destinele atâtor țări și atâtor neamuri. Cu toate astea grijile uriașe, preocupările mistuitoare ale unui monarh cărmuitor atâtor destinuri nu L-au obosit nu L-au ofilit și azi M. Sa e unul din bătrânii cei mai sănătoși și cei mai rezistenți.

Sase decenii! O mare bucată a istoriei este cercuită între aceste două date 1848 și 1908. Și pare că mai mare decât distanța în timp e distanța de situații, de faze istorice din acei doi ani. Dela diligența de poștă până la automobil, până la dirijabil aproape, dela absolutism până la sufragiu universal, sau mai bine aproape de sufragiu universal, căci el azi nu-i introdus decât în partea cea-

laltă a monarhiei, în vreme ce la noi toate nădejdiile, toate aspirațiile impilaților obijduiților, se îndreaptă mai pline de încredere decât oricând spre acel ce ține în mână sa soarta neamurilor, cel ce înalță și coboară, împarte și drămuiește drepturile.

Toți umiliții și smeriții, toți robii și nedreptățiți cunosc azi numai o singură dorință fierbinte: Dzeu să fie, întru mulți ani pe Împăratul!

Să-L trăiască Dumnezeu!

— Știri personale. Dl Alexandru Nicolau, avocat din Caracal (România) a sosit în Arad.

— Intrevederea dintre Francisc Iosif și Regele Carol. Din Viena se anunță că între 7 și 10 Septembrie M. S. Regele Carol va avea o întrevedere la Viena cu M. S. Împăratul Francisc Iosif al Austro-Ungariei.

După aceste știri Suveranul României va pleca din Sinaia la sfârșitul lunii August și se va duce la Baden, de unde se va reîntoarce prin Viena. Aici va rămâne timp de mai multe zile, luând reședință la Hofburg.

— Condolente la moartea episcopului Popea. Între multimea aceluia cari au condolat și au participat la înmormântarea fericitului episcop Nicolae Popea precum ni-se scrie a fost și Reuniunea învățătorilor români dela școalele confesionale gr.-or. din dieceza Caransebeșului, care prin președintele ei dl Ioan Marcu s'a prezentat la înmormântare și a depus și o frumoasă coroană de flori pe sicriu, purtând inscripția »Reuniunea învățătorilor etc.« — Neuitatului ei protector.

— Desființarea societății de pompieri din Blaj. Despre revoltătoarea nedreptate săvârșită de autorități asupra societății pompierilor din Blaj, »Unirea« aduce următoarele amănunte:

Volnicia cea mai nouă de care avem parte e suspendarea reuniunii pompierilor noștri și sechestrarea averei și a actelor ei. În 8 a. l. c. s'a prelat Dlui Dr. Daniil Szabó, comandantul reuniunii pompierilor voluntari, un ordin prin care e provocat să predea toată averea reuniunii pompierilor, protopretorelui din loc, care e încredințat cu primirea și conducerea comandei pe cum și cu purtarea procesului de disciplină intentat contra comandei. Dnul Dr. Daniil Szabó, comandantul pompierilor nu a voit să se supună acestui ordin și atunci primpretorele a întrebât pe vicecomite, cum să procedeze mai departe. — Ordinul a fost, ca toată averea reuniunii dimpreună cu actele și flamura, — să se ia cu forța, ceea ce s'a și întâmplat în 11 a. l. c. Răpirea aceasta a dreptului de asociere fără a se intența mai întâiu proces și fără sentință se întâmplă numai în țările cele mai înapoiate și în Ungaria, care totuși se numește țară constituțională și de drept.

În 12 a fost reuniunea meseriașilor »valachi« somată să-și înainteze statutele protopreturii. — Provocarea aceasta a dovedit că primpretorele nostru n'are nici simț de respect față de populațiunea în mijlocul căruia locuiește, și nici idee, că azi un statut, în care figurează cuvântul de »român«, — fie poreclit chiar și »valach« — nu se mai aprobă.

Aceste atentate contra celor mai elementare drepturi cetățanești ne coving și mai mult, că era nouă Kossuthistă nu numai continuă, ci potențază sistemul de persecuție a cărui țintă este cutropirea a tot ce nu e ungar.

Autoritățile au dovedit iarăși că orice societate, orice așezământ românesc ieste un spin în ochii lor și că urmăresc în mod sistematic zdrobirea lor numai pentru motivul că sunt românești. Dar contele Apponyi va declama nesupărat la conferința interparlamentară tiradele sale despre libertatea ungurească!

— Preot ucis de trăznet. Ni-se scrie: Joi, în 13 August n., preotul din Saca, dl Lazar Popovici, fiind cu muncitorii la plug în țarină și văzând că se apropie un nor greu, a zis către servitorii săi: »Grăbiți că vine ploaia, — s'ajungem la stejarul de colca să ne scutim de ea;« Dar n'ajunse bine la stejar, când văzduhul se cutremură de un sclipit groaznic și bietul preot a fost trăznit împreună cu doi boi ai săi. Cazul a a emoționat adânc populația din partea locului.

— Dl Clémenceau, stabilindu-se pentru restul verii la Karlsbad, a luat cu sine doi telegrafisti, cari să-i asigure primirea și expedierea depeșilor cifrate.

Astfel, primul ministru francez, deși absent din țară, totuși își va conduce singur departamentul internelor.

— Ca la noi. Ziarul rus, »Slovo«, a fost condamnat la o amendă de 2000 ruble (5300 coroane) pentru că a reprodus un articol al lui Tolstoi, prin care acesta cerea să fie pedepsit dânsul personal, iar nu propagatorii ideilor sale.

— Zăpadă. Se anunță din Liptowsky. Sv. Mikulas, că în noaptea spre 14 August a căzut acolo zăpadă. Munții sunt toți acoperiți cu zăpadă!

— Călătoria Contelui Zeppelin. Corespondentul din Baden-Baden al »Neamului românesc« scrie:

Mai dăunăzi, când mă aflam în Strassburg, toată lumea intrase în năbădăile frigurilor la auzul veștii emoționate că contele Zeppelin vine prin înălțimile văzduhului. Pretutindeni se auziau răsunând străzile de strigătul »Extrablatt, Extrablatt« (»foaie specială«) al vânzătorilor de ziare. Pe turnurile vestitei și măreței catedrale fâlfăiau steagurile, și lume multă, în care și prințul August-Wilhelm, fiul Împăratului Germaniei, se adunase pe platforma de lângă turn, spre a cerea mai bine zarile și a da salutul său îndrăznețului conte.

Toți rămaseră desamăgiți însă, căci, din cauza accidentului cunoscut, balonul rămase locului pe lacul de Constanța.

Asta nu dură mai mult însă decât vre-o două săptămâni... timp de așteptare, în care se știa că Zeppelin își repară stricăciunile spre a se avânta din nou în largimile spațiului.

În dimineața de 22 Iulie st. n., mă aflam în Baden-Baden, când pe la nouă dimineața ca fulgerul se răspândi vestea că el vine. Pe la 10 și jumătate toți știau că la acel ceas contele va fi pe la Strassburg și că în cel mult un ceas și jumătate va fi văzut de toți.

În tot orașul se vedeau oameni și trăsuri alergând: fiecare își căuta un loc de unde să poată vedea. De oare ce Badenul e între dealuri, lumea o luă la drum spre deschizătura văii Oos, de unde privirea se poate avânta slobodă spre înălțimi. Această vale se revarsă spre marea vale a Rinului, al cărui curs trebuia să-l urmeze Zeppelin.

Trecu unu și un sfert, se făcu unu' jumătate — n mic. Iacă însă în aceeași clipă o pată lungă-greață brăzdând zarea în direcția Strassburgului: eră balonul. Nimeni nu mai știă acum ce se petrecea în jurul său: toate privirile erau încordate spre o singură țintă.

În curând pata crescă și se putea vedea destul de limpede plutind în spațiu. Foarte repede înaintă, și unii, cari s'au dus până la podul de peste Rin, la Iffezheim, care eră încărcat de trăsuri și aut mobile, l'au văzut și mai bine.

Dese ori își ridică prora sau și-o coborea: ziarele zic, că saluta astfel pe cei ce, pe pod, îl salutau cu urale.

La 2 și 40 eră în Mannheim, la o sută de kilometri de Baden-Baden, salutată de multimea însuflețită de acolo. Pe la 4 și jumătate trebuie să fi fost la Mainz, capătul călătoriei, de unde prin Stuttgart, trebuie să se întoarcă înapoi în Friedrichshafen.

Germanii erau radioși de bucurie, căci priveau aceste succese ca o mândrie națională. În asemenea momente fiecare se gândia la Anglia și

la puțința de a birui, trimițând armata cu baloanele spre a umili pe infumurații insulari.

...Și acum!

B.

Școalele germane din București.
»Schlesische Zeitung« arată numărul și frecvența școalelor germane din București. În capitala României se găsesc o școală reală-comercială superioară, o școală reală, o școală primară de băieți, o școală superioară de fete, o școală primară de fete, un azil pentru copiii mici și un internat de băieți și unul de fete. Numărul băieților în toate școlile a crescut dela 1868/69 data înființării școlii dela 200 la 872, iar numărul fetelor a crescut dela 328 la 1458. După limba natală a fost la 686 curată nemțească, la 173 românească-nemțească, iar la 458 curată românească. Numărul din urmă arată puterea atractivă a școalelor germane asupra elementului românesc.

În Statele Unite s'a transportat zilele trecute un castel dintr'un stat într'altul. Spre a putea fi transportat cu mai multă ușurință, castelul a fost tăiat în două. Clădirea a trebuit să traverseze un râu, cece s'a făcut cu ajutorul unui vapor.

— Brigada fluvială de câni salvatori ai celor ce se aruncau de disperare în Sena, înființată de dl Lépine la 1900, a fost desființată din cauza prea slabelor rezultate ce a dat, cu toate eforturile și cheltuielile făcute pentru dreșare.

Ultimul câne »Paris« din acea brigadă, a fost pus în libertate.

— Inotătorul scoțian Mearns, a încercat pentru prima oară să treacă în not canalul Mânecei, dar după o luptă de 14 ore cu valurile, a trebuit să se dea învins deși nu mai avea decât 5 km până la coasta franceză. Mearns susține că hula ce domnea pe mare e cauza insuccesului.

Se spune că un alt inotător englez, anume Burgess, va încerca zilele acestea trecerea canalului Mânecei.

x Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de încredere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozsvár Kossuth Lajos uica 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelabre de bi serică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă ciasă late 72 cr. *Vă rugăm să fiți atenți la firmă.*

— Părul cărunt își redobândește culoarea primitivă primitivă prin apa »Arabela«, care nu-i o vâpșea, nu murdărește și se aplică foarte simplu.

O sticlă 5 cor. De vânzare exclusiv numai la *Wachsmann Jenő és Tsa drogherie Szabadka.*

Concert, petreceri.

Invităm cu drag pe toți românii de bine, la petrecerea de vară, ce va avea loc în sala cea mare dela »Fazanul de Aur« din Mociu, în 23 August st. n. 1908. Prețul de intrare: de persoană 2 cor., de familie 4 coroane, dar cu al patrulea începând tot membrul de familie mai plătește 1 cor. Venitul curat se va da »Fondului ziaristilor«. Inceputul la 8 ore seara. Supra-so virile se vor cvita cu mulțămintă prin ziare.

Economie.

Liquidarea Institutului de credit și economii din Offenbaia »Munteana«.
»Revista Economică« primește știrea, cu drept cuvânt rară în istoria băncilor noastre că institutul »Munteana« din Offenbaia, după o existență de 19 ani, a hotărât să licuideze. Adunarea generală convocată spre acest scop s'a ținut la 28 I. tr.

Adunarea a fost cercetată de vre-o 40 de acționari, cari au reprezentat peste 400 de acții. Locul prezidial l-a ocupat în adunare dl Ioan I. Tordai, preot gr. cat. ca president al direc-

țiunii. În numele acesteia și cu provocare la pierderile îndurate de societate în ultimii ani, (de sigur în urma bune și priceputei chiverniseli a conducătorilor!) cari fac imposibilă existența mai departe a societății, directorul executiv dl Nicolau Fodoreanu propune liquidarea, cecece adunarea generală a și primit. Ca licuidatori au fost designați din partea adunării generale următorii domni: Ioan Gidrai, notar comunal în Sălcina de jos; Dr. Valeriu Moldovan, avocat în Turda; Dionisiu Munteanu, notar în Offenbaia și Nicolae Fodoreanu, directorul de până acum al »Muntenei«. Acesta din urmă este singurul dintre foștii membri ai direcțiunii, care a fost ales între licuidatori. Licuidatorii speră a putea satisface în întregime nu numai pe toți creditorii societății, ci a feri și pe acționari de orișice pierderi.

Situația agricolă din Ungaria. Ministerul urg. reg. de agricultură a prezentat la 1 August n. c. raportul său obicinuit asupra situațiunii agricole din țară. Dăm din acel raport următoarele: În jumătatea a doua a lunii iulie s'ar pornit ploii mari în o parte mare a țării, unde și unde ploii torențiale, așa că râurile și pâraiele au exundat, cauzând multă stricăciune cerealelor secerate și celor neseperate, rutururilor cosite, etc. Grăunțele cerealelor aflătoare în câmp pe câmp au încolțit și paieile s'au înegrit. În regiunile muntoase oamenii se plâng de prea multă ploaie, în alte regiuni se plâng și acum de secetă, ca d. e. pe Alföld și în ținutul dincolo de Dunăre. În regiunile unde a plouat îndestul sunt prospecte să se facă otavă și situația pășunilor s'a ameliorat. Rezultatele secerișului sunt foarte diferite. În micile economii rezultatul a rămas submijlociu, în economiile mari, cu o cultură intensivă, rezultatele sunt favorabile, parțial foarte favorabile. Recoleta actuală a grâului poate fi considerată și în privința calitativă ca deosebit de bună. Ca și la grâu așa și la celelalte soiuri de cereale — cu excepția ovăsului, care abia a isbutit undeva — se observă cele mai diferite rezultate, pe alocurea foarte îmbucurătoare. Calitatea secării, a îndoiturilor (grâul mestecat cu săcară) și a ovăsului este parte satisfăcătoare, parte bună; calitatea ovăsului e numai în parte satisfăcătoare; el a suferit foarte mult de secetă. Poamele au fost favorizate și ele prin ploile ce au căzut în timpul din urmă. Recoleta bună se așteaptă dela prune, nuci și mere, în unele locuri dela perșeci și pere.

Cartelul băncilor. Condițiile stabilite de băncile cartelate din Budapesta au intrat — serie »Revista Economică« — în vigoare cu ziua de 10 crt. și au fost comunicate cercurilor interesate prin circulare speciale.

Conform convenției băncilor budapestane etalonul minimal în ramul escontului este cu începere din 10 crt. la:

a) *Rimesse de portofoliu:*
cu scadență sub 45 zile 5/8% peste etalonul oficial;
cu scadență dela 45—100 zile 1/2% peste etalonul oficial;
cu scadență dela 101—102 zile 3/8% peste etalonul oficial;
cu scadență peste 120 zile 3/4% peste etalonul oficial.

b) *Reescontul institutelor de bani din provincie.* La reescontul băncilor din provincie etalonul depinde de mărimea capitalurilor proprii: capital soc. și rezerve (exclusive Fondul de penziune) al singuraticelor institute și este la capital și rezerve:

până la K. 500.000 5/8% peste etalonul oficial;
dela K. 500,001 până la K. 800,000 1/2% peste etalonul oficial;
dela K. 800,001 până la K. 2,200.000 3/8% peste etalonul oficial;
dela K. 2.000,000 în sus 1/4% peste etalonul oficial; la rimesse cu scadență până la 4 luni; afară de aceasta 1% proviziune de circulație în Cont-curent.

c) *Accepte proprii (bianco) cu scadență la 92 zile 1 1/4% peste etalonul oficial.*
Accepte de ale morilor: 3/4% peste etalonul oficial.

Credite de Cont-curent: 1/2% peste etalonul oficial și 1/2% proviziune.

Cifrele de sus dovedesc, că cartelul va contribui la scumpirea banilor și an simți efectele lui mai ales băncile cu capital proprii mici, în categoria cărora cad mai multe din instituturile noastre de bani.

În legătură cu acestea este de amintit cercurile băncilor s'a pornit în țara în mișcare foarte vie contra cartelului, în formă unul din obiectele principale ale sului regnicolar al institutelor de bani, convocare va fi pe luna lui Octomvrie. cartelului s'au pronunțat și câteva camere comerciale și industriale și se așteaptă în chestie și mai multe interpelații în se ce vine a corpurilor legiuitoare. Este de că sub presiunea opiniei publice, gu care alimentează băncile mari din capital depuneri de stat, se va hotărî la o inter-

Muzău comercial. În Brăila din ini dui Constantin Găgiulescu, secretarul se înființează un muzău de toate cereale se tratează pe piața locală.

Budapesta, 17 August

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 kg.)	22 34 - 29 35
Săcară pe Oct.	18 52 - 18 54
Ovăs pe Oct.	16 36 - 16 38
Cucuruz pe Maiu	14 34 - 14 36

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grâu nou

De Tisa	— — —	22 K. 35—23 K.
Din comitatul Albei	— — —	22 » 15—23 »
De Pesta	— — —	22 » 15—23 »
Bănățenesc	— — —	22 » 35—23 »
De Bacica	— — —	22 » 25—23 »
Săcară	— — —	18 » 70—18 »
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 »	40—15 »
» de cvalitatea II.	15 »	—15 »
Ovăs de » I.	16 »	60—16 »
» » II.	16 »	20—16 »
Cucuruz vechiu	— — —	» — — —
» nou	— — —	15 » 60—15 »

BIBLIOGRAFIE.

— A apărut: »*Luceafărul*« Nr. 16 cu un torul Sumar: Octavian Goga. *Învierie* (poezie) Agârbiceanu. *Ghiuțu*. Victor Eftimiu. *Cântecul zărilor*. George Murnu. *Monum. antice din Roma* (Termele lui Caracalla). Victor Eftimiu. *Afrodite* (poezie). O. C. și A. Tăslăuanu. *Synnöve Solbaken* de Björnstjerne Björnson (trad.) Dănilă seamă. A. Vlahuță: »*Din trecutul nostru*« Ber von Suttner: *Jos armele*. *Cronică*: † Nicolae Popea. *Inaugurarea teatrului popular românesc*. — Poșta redacției. — *Aviz. Ilustrații* Vederi din Roma (Termele lui Caracalla).

Poșta Administrației.

Ioșif Pleșa, H. Kristyor. Am primit 6 cor. abonament până la finea lui Octomvrie 1908.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.

FRANCISC JOSIF
CEL MAI BUN PURGATIV NATURAL

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cedit aceste anunțuri.

APĂ MINERALĂ PHOENIX DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratis administrația izvorului:

Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.

Reclama e sufletul comerțului.

Crema Salvator cel mai bun cosmetic pentru mâni și față, contra pișturilor necurătenilor de pe față. 1 borcan 1 cor.
Crema Salvator, apă de masă neobișnuit de răcoritoare. Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.
Crema Salvator, în timpul cel mai scurt face pelea fină și fragedă.
Crema Salvator Nr. III. un medicament sigur contra arrii mânilor și a picioarelor, absolut nestrișos. 1 cutie 1 coroană.

Crema Salvator Nr. III. un medicament sigur contra arrii mânilor și a picioarelor, absolut nestrișos. 1 cutie 1 coroană.

Crema Salvator Nr. III. un medicament sigur contra arrii mânilor și a picioarelor, absolut nestrișos. 1 cutie 1 coroană.

Crema Salvator Nr. III. un medicament sigur contra arrii mânilor și a picioarelor, absolut nestrișos. 1 cutie 1 coroană.

Crema Salvator Nr. III. un medicament sigur contra arrii mânilor și a picioarelor, absolut nestrișos. 1 cutie 1 coroană.

Crema Salvator Nr. III. un medicament sigur contra arrii mânilor și a picioarelor, absolut nestrișos. 1 cutie 1 coroană.

S. Mittelbach, farmacia și drogheria la Salvator.
Zagrab (Croatia).

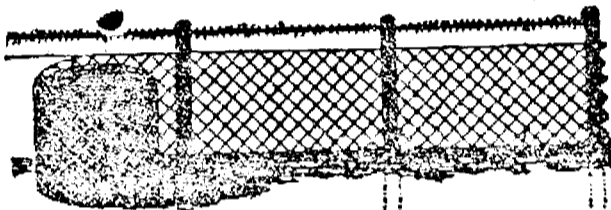

Sontağ Marton

fabrică de somiere de sârmă, zifturi pentru trăsuri și de site

Kassa. Str. Szerecsen Nr. 1.

Fac tot felul de grilaje de sârmă, dela cele mai simple până la cele mai împodobite. Fac rețele de sârmă pentru îngrădirea

curților de fazan, păduri, vii, grădini de poame, curți, parcuri și curți de gallțe, ciururi de pământ și nisip

ștergătoare de picioare din sârmă

cu un cuvânt tot felul de obiecte de sârmă somierie elastice de sârmă și zifturi elastice de sârmă de oțel. Grilagiurile făcute după model sunt ieftine și întrece toate grilagiurile prin trăinicie și practicitate.

Vind 120 bucăți de puști ieftine, carabine

sistem WERNDL cu încărcarea în partea posterioară. — Sunt foarte potrivite pentru pândari, pădurari și jitari și le vind cu prețuri foarte avantajoase. Cu stimă:

Müller Ferencz, puskaműves
A R A D, Boczkó utca numărul 10.

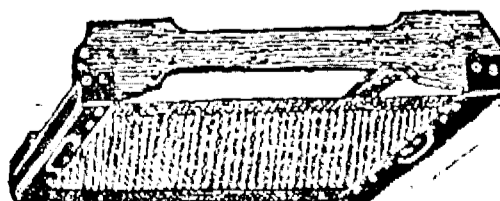
TUNCZKY GYULA

Prima fabrică de mobile de fer și aramă, de somiere de sîrmă și trăsuri de copiii din Ungaria de Sud.

TEMESVÁR - Jozsefváros, Hunyadi utca 48.

Își recomandă mobilele de fer și de aramă, soniere de oțel pentru paturi după măsură, fabricație proprie.

Primește aranjamentul hotelurilor, internatelor și spitalelor, face paviloane de fer după măsură. Catalog de prețuri gratuit și franco.

În tipografia diecezană

din Arad așă aplicare

Un mașinist.

Leafa săptămânală conform tarifului.
:: Condițiune stabilă. ::

Se caută

Un candidat de avocat

cu praxă bună

sau un scriitor pricepător la cartea funduară cu condiții favorabile în cancelaria dui avocat

Dr. AUREL NYILVAN.
Sein, (Szinérváralja).

Un scrietor

versat bine în lucrări advocațiale

află aplicare dela 1 Septembrie a. c. în cancelaria avocatului Dr. VASILE FODOR, A b r u d b á n y a. Doritorii să se adreseze D-Lui pentru condiții.

HEICZER FERENCZ

croitor de haine civile pretești și uniforme.

Nağyvárad, strada Körös nr. 22.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. preoți că mi-au sosit pentru sezonul de toamnă și iarnă postavurile negre, cari își păstrează culoarea și le țin în magazinul meu bine asortat, pentru comanda din provincie ajunge o reverendă de model, sau o haină, la dorința mă duc ori unde cu plăcere pe cheltuiala mea proprie.

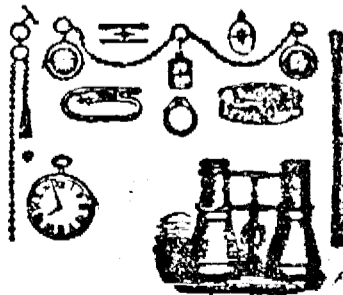

Tot asemenea țin în magazin pos. avurile cele mai noi și moderne din patrie, franceze și engleze pentru tot felul de pardesiuri și paltoane de iarnă foarte bune.

MACHA.

ciasnornicar mechanic și cronometric.
NAGY-BECKSKEK

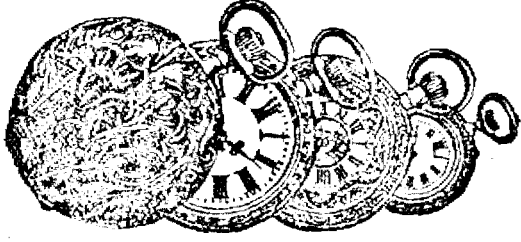
Recomandă on. public marele lui atelier de reparat ceasornice aranjat corespunzător cerințelor timpului modern, țin în depozit tot felul de ciasnornice de buzunar, pendule și ciasnornice cu alarmă (deșteptător), cu prețurile cele mai moderate și pe lângă garanție.

Instiintez pe on. public că mi-am mutat măcelăria pe Szabadság-ter în edificiul teatrului vechin unde, vind carne proaspătă de porc cu 68 cr. Untură curată cu 68 cr., slămina, cu 68 cr., șunca afumată cu 90 cr. Inainte 80 cr. cotlete 90, coaste 72, picioarele cu 60, mațele cu cele mai favorabile prețuri de zi. Mațe și săpun de uscat de casă, varză acră, napi crastaveți și pipărei se pot căpăta în măcelăria lui Garay Károly, în Arad pe Szabadság-ter.

Mare atelier special pentru reparat ciasornice.

CLUJ (KOLOZSVAR) Széchenyi tér 6 sz.

Se repară în mod special tot felul de ciasornice de buzunar, cu pendulă și ciasornice cromometrice cu prețurile cele mai favorabile pe lângă garanție.

Solicitând binevoitoarea încredere rămân Cu distinsă stima;

Blázsi Sándor
ciasornicar specialist.

Czernoczky Mihály

magazin de ghete.

pentru dame și bărbați.
ARAD, Kossuth utca 67.

Fabricație proprie.
Prețuri ieftine.

Ghete de șevro pentru domni	12-40	cor.
„ „ „ box	11-60	„
„ „ „ șevro cu bumbi p. dame	10-90	„
„ „ „ cu șirete pentru dame	9-60	„
„ „ „ box cu șirete p. dame	8-30	„
„ „ „ pele de vitel p. dame	7-60	„
Jumătăți de șevro brun	9-00	„
Jumătăți de șevro	7-60	„
Jumătăți de căprioară	6-40	„
Ghete tari de muncitori dela	7-	cor.
Ghete de copii dela	3-	cor.

Chugyik Sándor, B.-Csaba

Fabricant de cimbale.

Pregătește cele mai bune

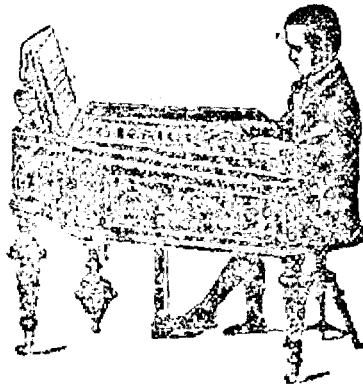
cimbale,

precum și

repararea tuturor instrumentelor

cu coardă

pe lângă garanție și prețuri moderate.

In Sibiiu (Nagyszeben).

Vanele de baie Stuchlich

O piesă e numai cu 40 de cor.

Incălzește în 3/4 de oră 150 de litri de apă, pentru care consumă ca combustibil numai 10 fileri de cărbuni de lemn.

O vană de neîncălzit numai 24 cor.

Lungimea fundului vanei 122 cm.

:: :: Înălțimea de 60 cm. :: ::

Comandele se efulesc imediat și se trimitt cu rambursă.

Gustav Stuchlich

Entengasse 17. HERMANSTADT. Saggasse 15.

Recomandat de ministerul de culte și instrucți
— Multe recunoștințe —

ZWÖRNER B.

PREPARATORUL DE ÎMPAIAT ANIMALE

KOLOZSVAR, Rozsa-u. 7 sz.

Animalele să se trimittă cât se poate de proaspete și nebelite. Trebuie indicat în ce formă să se întâmple prepararea; mamiferelor mai mari să li-se scoată intestinele. — Pentru împachetare socotesc numai chel- — — tuielele mele. — —

Preparație îngrijită, artistică, în formă — naturală, lucru trainic, prețuri — — moderate! — —

* * *

Prăvălie românească

Gabor Ber

CLUJ, (Kolozsvar) Kossuth Lajos u. 7. Tel.

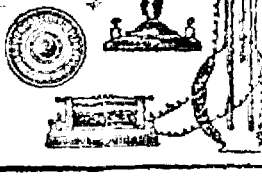
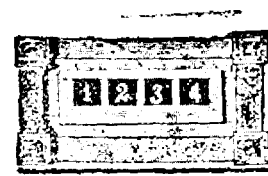
Montare de iluminat cu electricitate, montare de telefon, sonerii electrice, parafulgere.

Magazin stabil:

lămpi în formă de lustru, și de brațe de pereți

precum și tot felul de obiecte pentru electricitate

Reparaturile le săvârșesc pe lângă garanție așa în loc, ca în provincie.

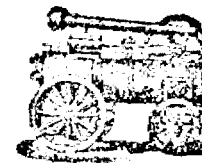
Szatmáry Mihály

MESTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25

Intreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare aburi și fabrici de șpirit. Aceste efultește cu preturi favorabile și lângă garanție

La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.

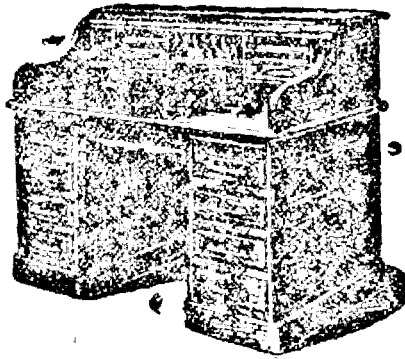
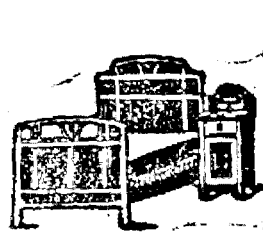
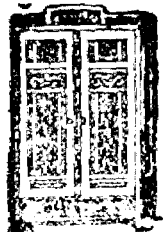
Gergely István,

măsar de edificiu și mobile de artă.

.. Fabrică cu deseneuri patentate. ..
Kolozsvar, str. Monostor nr 70

Se recomandă publicului din loc și provincie: primește montarea edificilor a odăilor și bucătăriilor, precum și cafenele, biurouri, și prăvălii mai departe lucrează portale după desenul dat sau după adesele proprii dela cele mai simple până la cele mai complicate cu preț favorabil și eșecutate cu punctualitate.

Lucrul bun și frumos nu e scump.

Mașă de desen patentată atât pentru școli cât și pentru scopuri particulare, potrivită pentru ori-ce formațiune corporară. — Primesc aranjarea bisericilor a școlilor și a locuințelor, a cafenelelor biurourilor etc. după modele date sau după desene proprii dela cea mai simplă excecutare, până la cea mai complicată.

In atențiunea părinților!!

Tot felulul de trăsuri pentru copii

dela cea mai simplă până la cea mai înfrumșetată se pot procura dela mine : cu prețuri favorabile.

Trimitt preț-curent gratoitt și sentit de debitul postal, tuturora, cari se vor provoca la ziarul acesta.

Oberth Vilmos

comersant de ferărie și magazin de mașini de economie.

MEDIAȘ (MEDGYES)

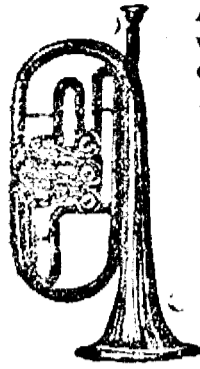
Schuller Gaşpar, neguţator de bu-
toaie şi de doage
PÉCS

Este mai presus de orice
concurenţă prin magazinul
la bine asortat potrivit ce-
ntelor timpului. Face din
materialul cel mai bun
butoaie de vin
e bere şi de spirt,
putini şi căzi
preţul cel mai favorabil.
depozit permanent în bu-
toaie gata.
La chemare se duce ori-
nde.

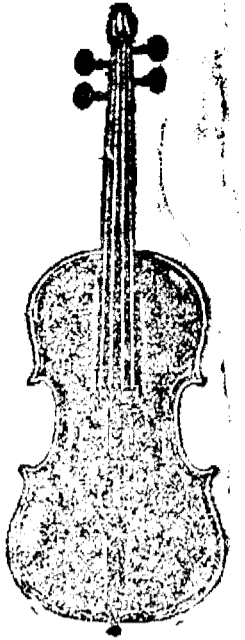

Carl Raab

Cel mai mare magazin cu aparat de muzică din comit.
Bácsbodrog. Zombor, str. Zrinyi.
Ujvidék, str. Duna 5 (lângă Promenadă).

Aparate fabricate proprii şi anume:
vioare, celo mari, mici, trîmbiţi, flaute,
clarinete, tobe mari şi mici, baş-tam-
bure de rangul întâi, harfă de forma
ferei, — le recomand cu toată căldura.
Harmonice, gramofoaane, fonografe şi
alte asemeni aparate, atât cu corzi de
piele cât şi de oţel din ţară cât şi
străinătate în cel mai mare asortiment.
Drege orice aparat muzical, specialişti
are la dispoziţie.

■ Catalogul preţurilor trimit ori cui gratis
şi franco. ■

Atrag mai ales atenţiunea on. public asupra atelierului meu de
reparaturi special şi cu puteri excelente de lucru, unde se repară
tot felul de instrumente în mod special şi sub supravegherea
mea personală pe lângă probă şi garanţie.

Materia de zidit
al veacului al XX-lea.

Nisipul de ciment, pietrii de ciment, fărmituri de
ţigle de ciment, ciripă, piatră, nisip şi pietruţite

zac ca un capital mort

În multe părţi, deşi cu ajutorul unor maşini
simple se pot transforma în

BANI GATA!

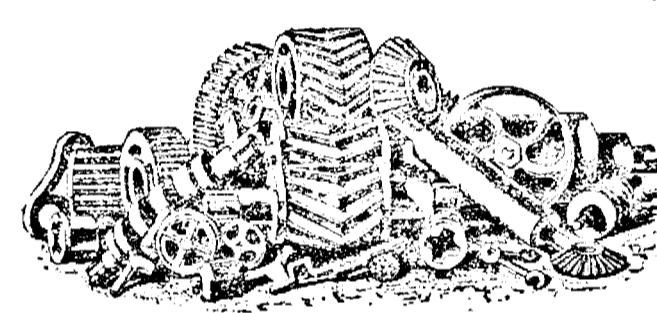
Cereţi gratis şi franco un prospect şi modeluri,
ţigle, baloturi şi ciripă de casă şi se trimite franco
20 de kilograme din materia crudă (nisip sau
pietricole) pentru fabricare de probă, fără spese.

Cheltuiala la 1000 buc. cărămizi este	20 cor.
„ „ 1000 „ ciripe preg. „	42 „
„ „ un balot de cărămizi „	17 „

Se caută re-
prezentant. **Büschitz Mór, Komárom.**
Strube Henrik, Weida.
Primul reprezentant al fabricel.

**Se află de vindut
în deposit:**

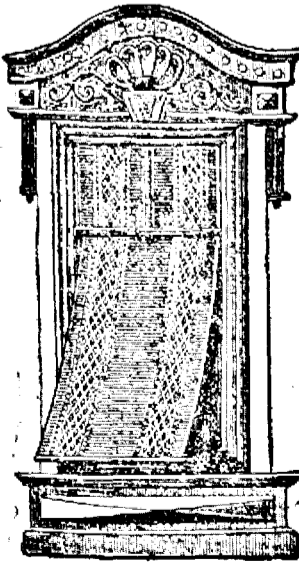
2 cazanuri de fert cu ţiavă (45° suprafaţa de temperatură.
1 maşină de aburi (25 HP). 2 maşini de tăiat paie. 2 ma-
şină de treerat Sirok. 1 maşină pentru funii de paie. 1 pompă
centrifugală. 2 pompe cu canat. 4 pompe de fringhii. 1 pompe
stabilă de vin. 1 pompă de perete de mînat cu forţe motorică
şi cu mîna 3 motoare electrice cu 10, 3¹/₂ şi 1¹/₂ HP. 1 sfăr-
mător de cucuruz (porumb). 2 maşini cu perie arcuită pentru

cernut, Bartzer patent. 1 cântar de animale (1500 kg. forţă de
greutate). 1 maşină pentru astupuşe. 1 râşniţă de mîna. 1 ma-
şină pentru lucrări de lemn. 2 maşini de sfredelit zidul. 2 re-
zervoare conţinut 20—25 Hctl. 1 maşină de mîna pentru iarbă.
1 pompă de foc nouă pentru edificii de ţară.

Mai de aproape la di:

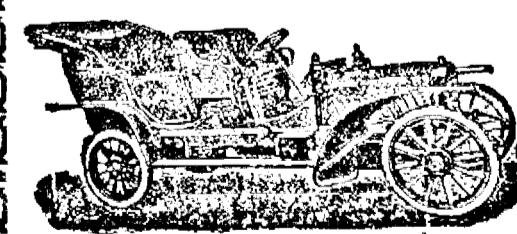
Bartzer István
Temesvár
ELISABETSTADT. Emausgasse Nr. 2.

Atenţiune!
Dacă aveţi atenţiunea a cumpără
rolete pentru ferestre
atunci cereţi modele şi preţ curent,
care se va trimite porto-franco.
Când veţi cere acestea, vă rugăm
să daţi lăţimea şi înălţimea ferestrei
şi totodată să spuneţi dacă roleta tre-
buie să fie de scîndură de pînză
sau stofă. Cu stimă:

NETTEL L.
fabrică de rolete.
PÉCS, Indoház utca 23.

GROSZ MIKLÓS primul stabiliment din Timişoara
pentru fabricarea automobilelor,
pentru reparaţii, emailări şi nich.
Temesvár-Józsefváros, str. Eötvös 40 casă proprie.

Fabricaţie de
automobiluri
pentru transport de
persoane şi mărfuri.
Motociclete
sau părţile lor con-
stitutive în preţuri
ieftine de concurenţă.

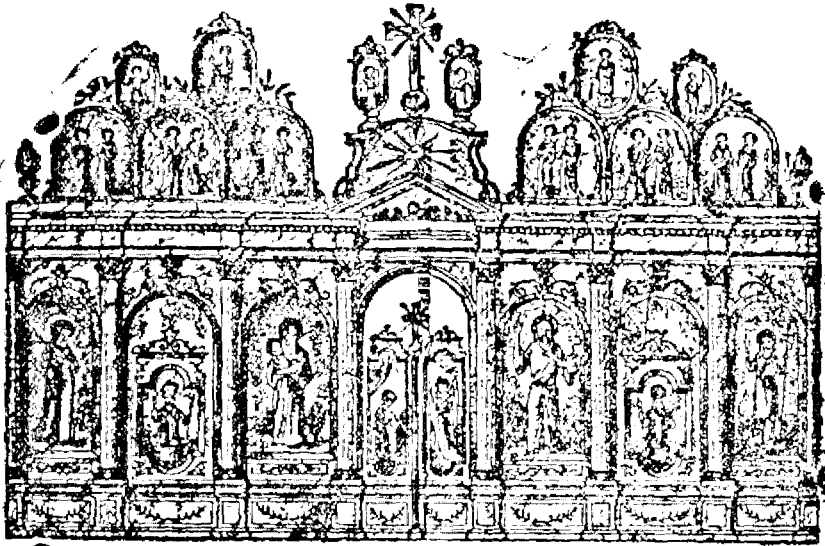
Preţ-curentul ilustrate stă la dispoziţia oricui.
Toate reparaţiile atingătoare de specialitatea aceasta să
execută repede şi solid şi să socotesc preţuri foarte ieftine.
Telegramele să vor trimite pe adresa:
Automobil-Garage Grosz Temesvár.

SZABÓ SÁNDOR

SCULPOR, AURITOR ŞI MĂESTRU DE ALTARE
SZATMAR, BATHORY-U. 18.

Mă angajez se fac
altare noi, amvoane, morminte sfinte,

Statui sfinte din piatră, lemn sau imitație.
Renovarea lucrurilor vechi o primesc cu prețuri reduse.

Tablourile noi de altare le fac cu ajutorul pictorilor celebri. În atelierul meu am un depozit de decoruri gata de bisericii și odăi.

Mai departe atrag atențiunea onor. preoți să viziteze atelierul meu unde am gata icoane în reliefuri, cari reprezintă stațiunile lui Hristos pe Golgota.

Desenuri și proiecte trimit gratuit. — Pentru a ușura negocierile mă duc pe che tuilele mele ori și unde. — Aurirea se face cu aur Catalin.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacist :: **Debreczen** :: farmacia ::
«Arany egyszervu»

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

.....

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătită
din materie neunsuroasă. Efec-
tul se vede foarte iute și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan 50 fill. Prin poștă
se trimite numai 3 borcane cu
2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

.....

MEDICAMENT

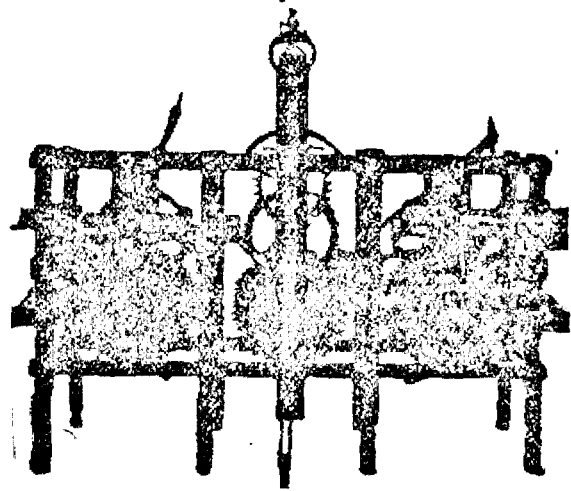
PENTRU VOPSIREA PĂRULUI

În culori blond, brunet sau negru. Efect la moment.
O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau musta-
ța o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înă-
sprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori
și ce culoare 4 cor.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

Fabrică de clasornice de turn, angajată cu contract de capit. în
Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.

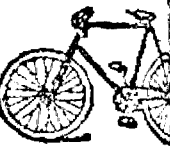

Právaia
V., strada Váci

Face pe lângă pre-
derate și garanție
mulți ani clasor-
turn — școli —
și casarme, prim-
asemenea și repar-

Fiind chemat
ori unde în pe-
budget face gratui-
mite porto-franco

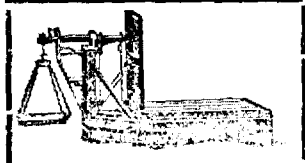
Johann Nedits

Ferar de instrumente, lăcătuș de mașini și mecha-
Versecz, Barosplatz.

Recomandă onoratului public, fabricatele sale proprii

Biciclete,
Fântâni,

Cântare
Pumpe

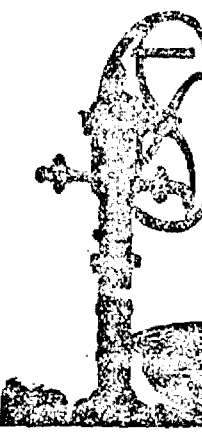
Stropitoare cu peronospora, de rechisite

Conducte de cauciuc, și

Gramofone,

cu prețurile cele mai ieftine.

Repara-
turile, sau
ori-ce co-
mande vor
fi executa-
te cât se-
poate de
bine. . . .

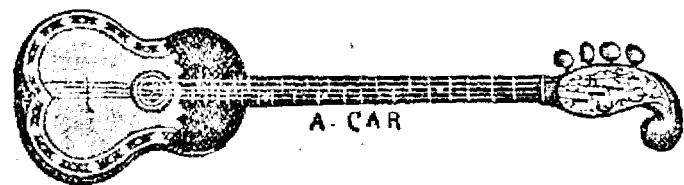

Prin reclamă la progres!

Cea mai bună fabricație și cel mai ieftin izvat
de a-și procura cineva instrumente mu-
zicale de tambură

Andrija Car

Ruzicna ul 1. **ZAGREB** Vlaska ul 22.

A. CAR

Își recomandă tamburele fabricație excelentă dela
mai simple până la cele mai complicate cu preț moderat
Preț curent trimit gratuit și porto franco.